

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hetes péntekkor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 15 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 967.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Vasárnap, szeptember 12.

Makacsul védik az oroszok galíciai állásaikat.

— Tarnopolnál visszavert orosz támadás. —

Budapest, szeptember 11. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér:

Wolhíniában támadásaink előre haladtak. **Deragna a Goryn mellett birtokunkban van.** Az oroszok Tarnopolnál erős rohammal igyekeztek a szövetségesek hadállásaiba behatolni, de súlyos veszteségükkel visszavertük őket. Odább délre, Szereth menti harcvonalunkat túlerőben levő ellenséges erők ellen a Strypától keletre fekvő magaslatokra vettük vissza. Bucactól északra és keletre tegnap csend uralkodott. A Szereth alsó folyásától nyugatra fekvő magaslatokon heves harcok folytak. Szereth torkolatától keletre, a besszarábiai határon a helyzet változatlan. **A litvániai hadszíntéren csapataink a Kossowotól nyugatra fekvő Alba falut, amelyet az oroszok makacsul védtek, elfoglaltak.**

Olasz hadszíntér:

Az olasz tüzérség tegnap egész tengeremelléki harcvonalon, hosszabb idő óta először, újra élénkebb tevékenységet fejtett ki a doberdói fensík délnyugati szakasza ellen. A Vermeigliano—Monte-Cosich arcvonalon ma éjjel olasz gyalogság támadásra vonult elő. Az olaszokat aknavetőink meglepetésszerű tüze fogadta. Ennek hatása alatt vissza menekültek fedezékeikbe. Karinthiai és tiroli szakaszon nem merült fel fontos mozzanat. **Höter altábornagy, a vezérkari főnök helyettese.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Előrehalad a Vilna elleni operáció.

— Német repülőök bombázták a frontra siető orosz katonavonatokat. —

Berlin, szeptember 11. (Hivatalos.)
A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Hartmannsweilerkopfon szeptember kilencedikén a rohammal elfoglalt árkokat a franciák két támadásával szemben megtartottuk.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadserege.

Friedrichstadtól délkeletre és Wielkamiertől keletre folyó harcokban további ezerötven oroszot elfogtunk és négy gépfegyvert zsákmányoltunk. Jeziory és Zelwa (Zelwianka mellett) közötti arcvonalon az oroszok még makacs ellenállást fejtenek ki. Megkísérelték, hogy támadásukat jelentékeny erők ellentámadásával feltartóztassák. Skidelt és az ettől északnyugatra fekvő Niekraszet csak ide-

oda hullámozó harc után birtuk északa véglegesen elfoglalni. **Rohammal elfoglaltuk a Skidel—Luono Wolais országot mellett fekvő Lawnat is.** Támadásunk az ellenségnek a Zelwianka mentén levő állásai ellen előrehalad. **Kétezerhét száz fogoly és két gépfegyver jutott kezünkre.**

A Vilnától keletre fekvő Vilejka és Lida vasúti csomópontokat lég-hajóink bőségesen bombázták.

Lipót bajor herceg tábornagy hadserege.

Ennek a hadseregnak arcvonalán is egyforma hevességgel folyik a harc. A Wolkowisk—planini és Kobrin—milowidyi országot között az átkelést a Zelwiankán egyes pontokon kikényszerítették. **Az osztrák-magyar csapatok elfoglalták Alba**

községet (Kossowotól nyugatra). A kossowoi vasútállomásért harcolnak.

Mackensen tábornagy hadserege.

A helyzet általában változatlan.

Délkeleti hadszíntér:

Bothmer gróf tábornok hadseregének német csapatai az ellenség heves ellentámadásait annak súlyos veszteségei mellett visszautasították. Háromszáz oroszot elfogtak. **Legfelsőbb hadvezetőség.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Török hivatalos jelentés.

Konstantinápoly. (Hivatalos.) A főhadiszállás közli:

Dardanella front:

Anaforta és Ariburnu szakaszában semmi jelentős nem történt. Tüzérségünk eltalálta egy balszárnyunkat lövöldöző ellenséges torpedónaszád fedélzetét. A tengeralattjáró azonnal eltávozott. Az e szárnyon álló csapataink lassanként közeledtek az ellenséges vonalhoz és megvetették lábukat egy lövészárookban, a mely szeptember kilencedikén készült el. Partí útegeink két ellenséges torpedóuzót, melyek a tengerszoros bejáratához közeledtek és balszárnyunkat lövöldözték, a tüzelés viszonzásával elűzött. Ugyanezek az útegek hatásosan bombázták a Sedil-Bahr mellett levő ellenséges állásokat.

Irak-front.

A szeptember másodikától hetedikéig terjedő időben Korna északi részén csapataink, a melyek között önkéntesek is voltak, négyszer összeütköztek az ellenséggel. Csapataink egy éjjeli rohamot is intéztek az ellenség ellen. E harcokban az ellenség oldalán négy tiszt, köztük egy őrnagy és száz katona elesett, ötven megsebesült. Száz ló is elpusztult. A mi veszteségünk volt négy halott s kilenc sebesült. Egyik osztagunk közel jutott el ellenséges motorcsónakokhoz és azokat menekülésre kényszerítették. Szeptember nyolcadikán csapataink Kalat-ul-Anajm vidékén az ellenséget baraktáborában meglepték és menekülésre kényszerítették. Az egész telefontelepet zsákmányul ejtettük, a barakokat pedig mind felgyújtottuk.

Ki a nagyobb hatalom?

(Főkapitány az ügyvédek rendőrségi intézkedéseit ellen. — Simon Jenő ügyvéd egy jobb szabályrendeletért küzd.)

Az Aradi Közlöny szerkesztője.

Arad, szeptember 11.

Ki a nagyobb ur Aradon: a főkapitány-e, vagy az inspekción rendőrségi? Green Nándor főkapitány szerint és a tanács is ezt a nézetet vallja, S. Simon Jenő ügyvéd szerint az inspekción tiszt és úgy látszik, hogy a miniszter is neki hajlandó igazat adni. A rendkívül érdekes kérdés egy rendkívül érdekes konfliktusból keletkezett, amelynek elintézésére Simon Jenő a minisztert kéri fel és ennek a kérésnek a tanács ma tartott ülésén eleget tett, kimondván, hogy az ügy összes adatait felterjeszti a belügyminiszterhez.

Simon ügyvéd Bethlyán-utca 19. számú házában Koromzay Frigyes Acsev. igazgató, a vízvezeték volt zárgondnoka március 23-án elzáratta a vízvezetékét, mert az ügyvéd, felszólítás ellenére sem fizette ki a vízdíj számát. A háztulajdonos délután 3 órakor felment a városházára és Grumáz László dr. ügyeletes rendőrkapitánynál bejelentette az elzárást és kérte, hogy a rendőrség nyitassa meg a vezetékét, mert a vízdíj számát azért nem fizette ki, mert sokalja az összeget, a vízre pedig szükség van, minthogy beteg gyerekek vannak a házban, akiknek Borsos Béla dr. vármegyei főorvos langyos fürdőt rendelt. A rendőrkapitány nyomban határozatot hozott és kötelezte a zárgondnokot a vízcső megnyitására. Ezt a végzést este nyolc órakor kézbesítették a zárgondnoknak, aki a víz megnyitását megtagadta. A rendőrkapitány másnap reggel újabb végzést hozott és újból kötelezte a zárgondnokot az elzárás megszüntetésére, ami reggel nyolc óra után meg is történt. Grumáz dr. az iratokat egyuttal áttette a kihágási bírósághoz, mert úgy látta, hogy a víz elzárása közigazgatási és tűzbiztonsági szempontból kibékíthetetlen alkot. Czédly Károly dr., a zárgondnok képviselője, a kihágási bíróságon előadta, hogy fizikai lehetetlenség volt a rendőrségi meghagyás végrehajtása, mert este nem lehetett már szerelőt kapni és mégis csak nyolc óra után jutott abba a helyzetbe a zárgondnok, hogy a munkást az ügyvéd házába elküldje.

Az afférről tudomást szerzett a főkapitány és az iratok átvizsgálása után egy végzéssel kimondta, hogy az inspekción tisztnek nincs törvényes joga arra, hogy a vízvezeték elzárását szabályrendelet ellenére, az esetekben, ha a víz a vízdíj nem fizetése esetén a vizet elzárja, a vízszolgáltatásra kötelezni a vízvezeték és megsemmisítette Grumáz dr. véghatározatait, mert azokat törvényelleneseknek találta.

Azonban Simon ügyvéd ebben nem nyugodott meg, hanem a főkapitányi intézkedéssel szemben jogorvoslást kért a tanácstól, de egyuttal kérte azt is, hogy a tanács érdemben is döntsön és mondja meg, elzárható-e a víz, mikor arra közigazgatási és tűzbiztonsági szempontból szükség van.

A tanács kitért az érdemleges válasz elől és csak azt mondotta ki, hogy a főkapitány 16-felügyeleti jogával helyesen élt, amikor az ügyeletes rendőrségi intézkedéseit engedélyezte.

Ezt a tanácsi határozatot felfolyamodással Simon ügyvéd eljuttatta a belügyminiszterhez, aki a tanácsnak nem is adott igazat, megsemmisítette a határozatát, mert — úgy mondotta — ez a főkapitányi intézkedés, nem tartozik ebbe a kategóriába, amelyben a törvény felsorolja azokat az eseteket, amelyek a

főkapitány felügyeleti jogának gyakorlását kötelezővé teszi. Utasította azonban arra is a tanácsot, hogy érdemben is döntsön és mondja meg, volt-e joga a vízvezetéknek a vízvezeték elzárására?

A tanács eleget tett a miniszter utasításának és kimondta, hogy a városi szabályrendelet az esetben, ha a fogyasztó felszólítás ellenére nem fizeti ki a vízszámát, akkor a vezeték elzárását megengedi, tehát a zárgondnok szabályszerűen járt el.

Ebben sem nyugodott meg azonban Simon ügyvéd és felfolyamodással élt ellene a belügyminiszterhez, mert közérdekű kérdésnek tekintette az afférról és azt akarja elérni, hogy a város az elavult szabályrendeletet változtassa meg. A tanács ma tartott ülésén kimondta, a felterjesztést eljuttatja a belügyminiszterhez.

Orosz hadifogságból visszatért magyar katonák

— A második rokkantscsoport érkezése. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, szeptember 11.

Ma délelőtt háromnegyed tíz órakor a nyugati pályaudvaron megérkezett az oroszországi hadifogságból elbocsátott rokkant katonák második csoportja. Hatvannyolc rokkant érkezett meg ezzel a vonattal. A katonákat Svédországon át szállították vissza és Brűben három hélig megfigyelés alatt tartották. Itt előtörték föl őket vadonati egyenruhába is. A kórházvonatot a nyugati pályaudvaron a Vörös Kerecs névben Zichy Aladár gróf, Thorockay Miklós gróf főmegbízottak és Szilágyi Viktor megbízott fogadták, míg a sebesültek elszállítását Kovács Aladár dr. királyi tanácsos, a Mentő egyesület igazgatója intézte.

A rokkantak legnagyobb része Kiewban és Moszkvában volt hadifogságban. A legtöbbje csak a szinte évezredek orosz kórházai miatt panaszodik, a kórházban eléggé tűrhető volt a sorak.

Hasáb József, a 44-ik gyalogezred káplárja, — aki Budapesten, a Thököly-uton volt virágkereskedő, — fogsága történetéről a következőket mondotta el:

— December 4-ikén Krasznik mellett került hadifogságba. Gránát sebezte meg a ballábamat, mátyat Minszkben az orosz orvosoktól levágtak. A harctéren, megsebesülésem után öt napig feküdtem kötés nélkül, már csaknem elvéreztem. Minszkben jó dolgom volt, de később Kurszkba vitték, ahol minden változat nélkül csak káposzta, fekete kása, rossz fekete kenyér és csája volt napi eledelünk. Az orvosi kezelés is hiányos volt, mert kevés volt az orvos. Később Szaratovba vitték bennünket.

— Minthogy gyakran újabbakat is csempészték be hozzánk, az orosz katonai parancsnokok elrendelték, hogy az ablakokat falazzák be. Három katonát fektetett egy-egy teremben, levegő alig jutott nekünk és ennek következtében sokan súlyos betegek lettek.

A többi rokkant hasonlóan beszél az oroszországi állapotokról.

(Nem kapta meg a hazáról küldött pénzt.)

— Oroszországban még nagyon sok a fegyverbe nem hívott ember — mondották. A katonák hangulata rendkívül nyomott, különösen az oroszlangyelországiaké, kik nyíltan hangozták, hogy semmi reményük sincs arra, hogy győzzenek. Egyesek azt is mondják, hogy a háború forradalommal fog véget érni. A nép nem beszél, csendes, szomorú, szinte levert.

Akik a frontra indulnak, azzal a feltett szándékkal mennek el, hogy az első alkalommal magadják magukat. Nem egy orosz szanitékatonát, akit a kórházban megtartott feldlívizsgálat alkalmával a frontra osztottak be, szó szerint a következőket mondotta:

— Add ide a szüleid címét, mert amint a frontra kerülök, megadom magamat és azután a hadifogságból írok a szüleidnek.

— Am nem minden orosz katonát — fejezte be Péter dr. — ilyen készséges. A legtöbb rendkívül vallásos, de amellet mindent ellop, ami a kezébe kerül. Arról már beszélni sem érdemes, hogy bennünket folyton megloptak és lépten-nyomon megosáltak.

Csaknem valamennyi visszaérkezett katonáról panaszkodik, hogy nem kaptak a fogságban hirt családtagsajokról. Egyik-másik egy-egy táviraton kívül más hirt nem kapott. Pénzt egyáltalában nem kaptak, noha bizonyosak abban, hogy hazáról küldték nekik. Sokan ezt abból tudják, mert Leitmeritzben már értesültek az itthon végbement dolgokról.

(Bezárt vasúti kocsikban.)

A municióhiányról még a hadifoglyok is értesültek, mert az orosz lapok naponként tárgyalták a municióhiányt és azt, hogy Amerika fegyvert fog szállítani nekik.

Az olasz hadüzenetről pontosan értesültek, de sokan már tudták márciusban, hogy az olaszok ellenük fordulnak, mert a fogságban az orosz katonák elhencegtek nekik, hogy majd most jönnek az olaszok és akkor vége lesz Ausztria-Magyarországnak.

Amikor Przemysl elesett, Oroszországban mindenütt nagy ünnepségek voltak, de amikor felszabadították csapataink a várat, a lovertság veit erő az oroszokon. A mi katonáink csendben örültek a nagy eseménynek és azóta a frontról visszaérkező sebesült orosz katonák sugdolózásiából pontosan értesültek a harcok eseményeiről. Varsó elesett augusztus 6-ikán Pétervárott hallották meg a legtöbbben. A rokkantak az egész uton Oroszországban, amikor hazajukla visszazsállították őket, nem hagyhatták el a vasúti kocsikat, az állomásokat elzárták a közönség elől, még katonák sem tartózkodhattak a peronokon és a legtöbb nagyobb városban át éjnek idején transzportálták őket. A svéd határig tartott a szigorú őrizet, ahol azután nagy lelkesedéssel és ünnepléssel fogadták rokkant hőseinket.

A délelőtti vonattal érkezett rokkantakat a gömb-utcai hadikórházba vitték. Névszerint a következők:

Mészáros István, Megasan Vazul, Svitek Lőrinc, Bardak Gruju, Varga János, Zica János, Mészáros Sándor, Arion József, Panta Babes, Schwarz Lajos, Varga József, Haring Ferenc, Bottos Dezső, Tkacsik János, Szász Mihály, Nagy Károly, Hajdu Babes, Beraát Károly, Stk György, Horga Salamon, Pleska János, Sue Simon, Drabucki Vazul, Mureszezan Virgil, Böhm Kozárd, Erdei Ferenc, Dominan László, Somogyi Lajos, Bodó József, Vidosa Veit, Horváth István, Merjankovics Miklós, Greshó József, Hasáb József, Molnár István, Keckés Sándor, Kozma János, Kovács Lajos, Kelecs Mihály, Csillag György, Vetro István, Manes Alán, Varga János, Pivacar András, Joics János, Balez Vazul, Olosaczyan Gergey, Moga György, Illés Peres, Finta György, Korpos Péter, Fehér Imre, Oláh János, Tutaj Károly, Imre Abrahám, Hatos András, Táby Sebesyén, Sárközy István, Tódor György, Máté György, Csarvenyák János, Katkó István, Mester Sándor, Széll András, Mitykó András, Zwach János, Szepoczi János és Hajdák István.

Hágai elvek szerint kormányozunk Lengyelországban.

(Beszélgetés Diller tábornokkal. — Dünaburg kiűritését befejezték.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest—Stockholm, szept. 11.

Budapest. A Pester Lloyd-nak jelentő Biro Lajos a sajtóhadiszállásról: Az osztrák-magyar közigazgatás alatt álló lengyelországi területek katonai kormányzója, Diller vezérőrnagy jelenleg Kielcében tartózkodik, ahol valószínűleg a szekheije is lesz.

Diller báró igen riatalos külsejű, erős, ötven év körüli férfi, sűrű hőtérhajjal.

Jövő programjáról röviden így nyilatkozott előttem:

— Programomból kiküszöbölök minden erőszakos érzelmi politikát. A hágai elveket percse sem hagyom figyelmen kívül. Jelenleg nincsenek politikai pártok, csak egy kérdés áll az előtérben: gyomorkérdés. Ezt kell megoldani. Rendet kell teremteni és élelmiszerekről kell gondoskodni. Az 1914. evből származó adókat elengedjük, a rezsiciós adósságokat ötszáz koronáig röktön kitűztjük. A munkanélküliség megszüntetésére munkásosztályokat alakítunk. Fődolog a jó kommunikáció. A hitelintézetek, ügyvédek és közjegyzők tolytathatják működésüket. Minden megtörténik, hogy a súlyosan megviselt lakosságnak békés jövőt biztosítsunk. Diller báró abszolút jogász, aki csak később lépett katonai pályára.

Dünaburg üres.

Stockholm. A Nowoje Wremja szerint Dünaburg kiűritése be van fejezve. A dünaburgi forgalom teljesen szünetel, az ott maradt lakosságot éhség fenyegeti.

Jelentés a királynak Breszt-Litowszk elfoglalásáról.

Bécsből jelentik: A király ma fogadta Kestranek altábornagyot, aki részt vett Breszt-Litowszk elfoglalásánál. Az altábornagy erről részletes jelentést tett a királynak.

Rovno előtt.

Puhallo tábornagy hadserege a Rovnótól nyugatra nyílt mezőn álló ellenséges haderőt megverte és a Stubiel-szakaszig mögé vezette vissza. Csapatunk a siker által a rovni vár erődgyűrűjétől mindössze tízen kilométernyi távolságban vannak. A vár napjai tehát megszámláltnak tekinthető. A várban várhatóan háromszáz névű legény van, akik közül a legerősebb vára. A fő védőgyűrű nyolc erődéből áll és ezek az erődök a város körül kettős rádiusza viszonylagosan nagy, amennyiben legalább is hat kilométerre tehető. Ez a rádiusz természetesen nem felel meg modern hágyunk hatásának, mindenesetre nagyobb azonban, mint a többi orosz váraké. Rovno nemcsak a viszonylagosan legerősebb és legnagyobb vára a voltinai rajonnak, hanem stratégiai szempontja ennek a vonalnak. Főjelentősége abban van, hogy az egyetlen vasúti vonalnak védője, mely Polóniától dél felől észak felé átszeli. Abban a pillanatban, amikor Rovno birtokunkba jut, az ellenség számára lehetetlen lesz erőt Podóliából Polónia északi része felé közvetlen összeköté-

téssel elfoglalni. A csapatelvonások az óriási kieri kerülővel lesznek csak lehetségesek.

Csapatunk előnyomulása Besszarábiában.

Bukarest. Az „Adeverul“ legutóbbi száma írja a következőket:

Jassyból jelentik: Az osztrák-magyar és német csapatok gyorsan nyomulnak be Besszarábiába, azzal a céllal, hogy elfoglalják egész Besszarábiát s ilymódon elzárják Oroszországot Romániától.

Ma elfoglalták Hotint és a harcok, amelyek folynak, a leghevesebbek.

Az orosz hatóságok, ma elrendelték Ungheni kiűritését, amely város összekötő pontja Romániának és Oroszországnak.

Román területre lének az oroszok.

Uscernovio. Az utóbbi napok harcában az oroszok Románia semlegeségét többször megsértették. Orosz repülők többször repültek román területre. A repülőkre a román határőrség csak egyszer lőtt. Az orosz srapszettek román földön több ízben explodáltak, kárt azonban nem okoztak.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Lefokozott tartalékos őrmester. Szegedről jelentik: A szegedi honvéd hadosztály-bírószakosztályon Rébl Sándor 5. honvédszázados tartalékos őrmester bűnügyében ítélték, akit visszaélésekkel vádolt az ügyesség. Rébl őrmestert az 5. honvédszázados második pót századának irodájába osztották be. A legénység részére való kenyérkiosztással is megbízták. Megbízatásával azonban visszaélt, az elküldött kenyérmennyiségnél kisebb adagokat osztott ki. Eljárását azzal mentette a katonák előtt, hogy a gazdasági hivatal rendelkezett a kenyéradagok csökkentéséről. A legénységtől jogtalanul elvont kenyeret aztán eladta. A pót század parancsnokának utasítására a visszamaradt száraz kenyeret értékesíteni kellett, az őrmester a katonáktól elvont kenyeret ezzel együtt eladta. A legénység számára kifalt húst is megdézsmálta az őrmester. Naponta két kilogram húst jogtalanul megtartott magának. A hús átvételével megbízott szakaszvezetőt megtevéstette. A hadosztálybírószakosztály Rébl őrmestert lefokozásra, hat hónapi súlyos börtönrre és érdemkeresztjétől való megfosztásra ítélte.

§ A hat év előtti bűn. Az aradi kir. törvényszék, mint esküdtbírószakosztály ma folytatja gyilkosság büntetőjével vádolt Demb György és társai bűnügyének tárgyalását. A mai tárgyalás iratok felolvasásával, továbbá az ügyességi kérdéskérdés-indítványainak ismertetésével telt el. A tárgyalást holnap folytatják.

§ Lemondott aradi ügyvéd. Az aradi ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy Ring Béta dr. aradi ügyvédet az ügyvédi gyakorlatról való önkéntes lemondás folytán az ügyvédek lajstromából törölte. Iratait Fischer Jenő dr. aradi ügyvédnek adta át.

Aki a cár rokonától kapta a háboru híreit.

— Aradi táncosnő a moszkvai életről. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 11.

Nemrég megírta az Aradi Közlöny, hogy Románián át több magyar táncosnő érkezett haza Oroszországból, Moszkvából. A Moszkvában élt magyar táncosnők közül ketten is voltak aradiak: Kiss Margit, aki megérkezésekor érdekes dolgokat mondott el Oroszország második fővárosának életéről és Egri Laura.

A moszkvai életről most még a következő érdekességeket mondta el egy Moszkvában járt, jelenleg Aradon tartózkodó hölgy:

— Moszkvában — mondotta el E. L. — az ugynevezett „jar“-nak voltam tagja. A jar vendéglővel egybekapcsolva mulatóhely, ahol magyar cigány és orosz ének- és zenekarok (egy-egy kar 40—80 tagból is áll) többnyire nemzeti énekeket adnak elő. Belépő díj nincs, azonban a jar nem tévesztendő össze az ismert éjjeli mulatókkal. A jar-t igen előkelő társaság látogatja, másrészt családok is meghallgathatják. Ha valaki a karból megtetszik a vendégnek, meghívhatja a társaságába, de kötelező egyben az egész kart is vendégül látni és ezért száz rubel fizetendő. A mulatság reggel 4—5 óráig tart. A jar közönsége különös előszeretettel hallgatja a magyar szótó és karéneket. A magyar nőket szeretik, kedvelik és tisztelik, de a német nőkről kevésbé lelkesednek.

— Egy intím ismerősöm a cárnak közeli rokona lévén, a háborus hírekről mindenkor pontosan értesültem. Mikor a nőket internálták és szigorúan meghagyták, hogy elhagyják a deportált helyet, én akkor is Moszkvában tartózkodhattam. Ekkor történt meg, hogy az Aradi Közlönyben említett Rosensohn Margitot Szibériába vitték. Amikor a cár Moszkvában tartózkodott, nem volt szabad az idegen nőknek a városban maradni, ez alól én kivétel voltam, mert a városban én akkor is jelen lehettem.

— Amikor az orosz háború kitört, óriási rombolás volt, amit — bár farsán hangzik — az örömmámor okozott. Akkor történt, hogy minden győzelemért, drogériát kifosztottak és az ott található szeszkes készítményeket megitták. Persze, az elogyasztott folyadékoktól sokan rosszul lettek, föltérdültek, meghaltak és sokan ott fetrengtek az utcán. Ahol nem volt cyril felirat, azt az üzletet tönkre tették, az üzleteket feltörték és kifosztották, így történt meg, hogy igen sok angol és francia kereskedőt teljesen tönkre tettek. Csak később, a kozákok állították helyre a rendet. Egész utcasorok pusztultak el. Még megemlékezésre méltó, hogy ugyanakkor sok német család a Moszkvára folyóba ölték.

— Mikor híre jött, hogy Pétervárról a cár Moszkvába jött, kiadták a rendeletet, hogy idegen honos nők (akiknek nem orosz polgár a férjük) 10 nap alatt tartoznak elhagyni Moszkvát és egyben kijelentették, hogy csak szükséges dolgot és nem felesleges ékszert szabad, hogy magukkal vigyenek. Ezt a tilalmat ne is próbálják megszegni, mert az utón Röntgen sugarakkal ugyanis megvizsgálják és így rajtaosipik őket. Utevelét mindenki megkapta és az orosz hatóság az utazás tűrhető is volt, azonban Romániában harmadosztályú kocsi helyezették át, többször jöttek iratainkat megvizsgálni és ez mindannyiszor pénzbe került. Sőt az is megtörtént, hogy egy teljes napot étlen-szomjan a kocsiba bezárva töltöttünk.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

* Aradi szerzők operettje Budán. A Budai Szinkörben, a hol most *Sebastián Géza* vezetésével játszik a volt Komjáthy-társulat, az új igazgató egymásután mutatja be az eredeti darabokat, jövő szombaton este aradi szerzők operettje kerül bemutatásra. Szeptember 18-án lesz ugyanis a premierje *Köpf Kálmán* és *Bajthay Mihály dr.* három felvonásos operettjének, a Gyöngyvirág kisasszonynak. Az operett, a melynek bemutója iránt fővárosi színházi körökben is ószinte érdeklődés mutatkozik, *Sebastián* igazgató elsőrangú szereposztásban nagy gonddal hozza színre. A temesvárbudai társulat kedvelt szubrettje: *Hornyay Janka* a Gyöngyvirág kisasszony előadásában bucsuzik a budai szinkör közönségétől. Az operett szövegírója *Bajthay Mihály dr.* jószágigazgatósági fogalmazó, mint tartalékos tiszt a harotéren tartózkodik és így a premiéren nem lehet jelen, *Köpf Kálmán* pénzügyi segédtitkár, a ki a darab zenéjét szerezte, azonban ott lesz a bemutatón. A budai társulat már jövő vasárnapra is kitűzte a Gyöngyvirág kisasszonyt.

* Jótékonycélu nagy hangverseny Aradon a kulturpalotában. Az aradi összes dalosegyesületek, valamint nemes aradi műkedvelők egyesülve a kulturpalotában október hó 3-án este 8 órakor a király nevenapjának előestéjén hangversenyt rendeznek a Vörös Kereszt Egyesület és az aradi rokkant katonák felségelvézésére. Az előkészítő bizottság *Dr. Varjassy Lajos* iparkamarai főtitkárért kérte fel, hogy az előkészítést fogadja el. *Dr. Varjassy Lajos* az ügy iránti szeretetből el is fogadta az ünnepély előkészítést. A műsorból olyan számokból állítják össze, mely a legnagyobb művészi igényeknek is meg fog felelni. A dalárdát a polgári fiúiskola növendékeivel egészítik ki és az egyes dalokat *Zoltay Mátyás, Szántó Péter* és *Schaeffer Antal* tanár urak tanítják be, valamint a műsor összeállítását is ők vállalták. Ezen nagy arányú vállalkozás minden valószínűség szerint meghozza a nemes célu szándék eredményét az anyagi sikert is. A műsor végleges összeállítását legközelebb közölni fogjuk.

* A Színházi Élet. *Inczé Sándor* népszerű színházi és művészeti hetilapjának a heti száma gyönyörű színpadi felvételket hoz *Bródy Sándor* szenzációs darabjából és a Vicszinház pompás operette ujdonságából a „Korzó szöveg”-ből. *Temérdek fénykép, rajz* szívetes intim felvételek, kulisszatitkok tárják a színházat kedvelők közönség számára csodákkal szolgáló látványt. Egyes szám ára váltóken 30 fillér. Kapható minden dohányüzletben. Kiadóhivatal Budapest, Visegrádi-utca 8.

* Egy hétig a trónörökös pár kíséretében. (Aktuális szenzáció az Urániában.) A színház tegnapi bemutatóját joggal nevezhetjük az aradiak fő eseményének a trónörökös mellett. *Meleg, forró és zajos és szívből jövő* volt ez a tüntetés, amellyel a közönség a korona jövőre viselése iránt a *személyi kifejezte*. De nemcsak a trónörökös személye, hanem a felelős gondolkodású nemes hivatalos iránti rajongó megismerése és az az áhítat, a mellyel a közönség a jövőre királyi személyére feltételezett, teljes ünnepi hangulatot teremtettek a nézőtérben. A kórházlátogatások, a pászori lövészárk látványossága, a diszszemle, a Vérmező, az esztergomi kirándulás, a közélet nagyjainak megismerése a filmet olyan megkapó erővel bevezette magához a nézőt, hogy a hazafias tüntetéseknél sem elcsúsz, sem vége nem volt. — „A rezervista álma” *Zsáker* nagykerü magyar háborús operettje legközelebb az Urániában.

* Az aradi zenekonzervatóriumba a beiratások szeptember hó 1-én megkezdődtek *Müttermüller József* igazgató, Szabadság-tér. 2987
* Beiratkozás hegedű, zongora, ének és mimika tanulásra *Karhánek Ferenc*éi, *Battányi-u. 21.* 3447

* *Nordisk-film* és egy detektívdráma az Apolló új műsorán. Aki figyelmelem kísérel az Apolló-színház műsorait, tapasztalhatja, hogy az új szenzációk bemutatásában lépést tart a legelőkelőbb fővárosi mozi színházakkal. A világhíres *Nordisk-filmgyár* most hozza piacra a nívósabbnál-nívósabb ujdonságait, melynek a bemutatása egymást érik az Apollóban. Hetek óta nézzen az Apollónak olyan műsora, amelyet ne dicsérten legalább is egy *Nordisk-ujdonság*. Igazi *Nordisk-filmek* ezek. Művészi kivitelűek, eszelekményükben iradjmi tartalom van s a szerepek megjatszása a legkiválóbb alakítások közé tartoznak. A változatosság kedvéért a mélyenjáró *Nordisk-dramák* után vasárnap és hétfőn egy ragyogó színelvágással felépített *Nordisk-vígjátékot*: A rézkirályt mutatja be az Apolló. Kétségtelenül a publikum barszorgó kedve fogja kísérelni a darab finom ötletességét. Az új műsor másik slágere a „Végzetes szenvedély”

olmit izgalmos detektív-dráma, amely egy előkelő ember zűllését festi meg megkapó realizmussal. Végzetes szenvedélye: a szerelem mutatja meg neki a bűnök sötét útját. Kiegészítik a pompás műsorból a legújabb harotéri felvételek.

* A Társaság. Berozik *Arpád* illusztris tollából közlő felkös szöveget a magyar baka díszletéről. A Társaság legújabb száma. Regény, novella és kötetmenny egészítik ki az illusztrációban bővelkedő pompás szám tartalmát. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 K, félvre 10 K, negyedévre 5 K. Mutatvány számot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest Ritz-szálló.

* *Zilahy Gyula* az Apollóban. A Triolor új magyar filmgyár első három minőségű alkotását kedden mutatja be az Apolló-színház. A szereplők között van *Zilahy Gyula*, a volt aradi színház igazgató, akit nemrég szerződtetett a Vicszinház.

Aradon sok a pénz.

— Az Osztrák-Magyar Bank aradi fiókjának főnöke a pénzügyi helyzetről. —
A kormány és a gazdák. —
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 11

Julius hó végén jelent meg a moratoriumot feloldó rendelet, amelynek az a bivatása, hogy az ország gazdasági életét fokozatosan beleegye a rendes kerékvágásba. A moratoriumot megszüntető rendelet következtében egyes kötelezettségek határideje már a múlt hónap végén lejárt.

Erdékesnek tartottuk, hogy megtudjuk: milyen változásokot idézett elő a feloldó rendelet az aradi hiteléletben? Ugy értesültünk, hogy az augusztusi utjánál feltűnő módon volt érezhető a moratorium-megszüntető rendelet hatása és például az Osztrák-Magyar Bank aradi fiókjánál — ahol pedig a pénzügyintézetek visszlezárolási kívánságai mindig lökárat maghallygatásra találunk — most alig husz váltó érkezett be.

Hogy mi okozta a váltóhiány kérésnek eme szokatlan megecsappanását, arra vonatkozóan kérdéssel fordultunk a legilletékesebb személyhez. Ez ügyben *Unzer Ferenc*, az Osztrák-Magyar Bank aradi fiókjának főnöke a következő érdekes kijelentéseket tette az Aradi Közlöny munkatársára előtt:

A moratorium-feloldó rendelet hatása még nem érezhető teljes egészében, mert a moratoriumot ez a rendelet tudvalóvóleg csak fokozatosan szünteti meg. De a legutóbbi ut már alkalmával már is éreztük a rendelet jó hatását az augusztus végén lejárt kötelezettségeket illetően. El kell ismerni, hogy a moratorium-rendelethez megkezdett tíz százalékos váltó törlesztést még éppen fizelgették az adósok. Az aradi fióknál már aránylag kevés, ugynevezett moratoriumos váltót találhatunk, mert részben a benyújtók váltották be, részben pedig az intézetek vonták vissza azokat. A legutóbbi utjánál alkalmával tényleg olyan kevés váltó jutott hozzánk, mint amennyiről önök értesültek. Ennek több oka van. Az egyik oka az, hogy az adósok most már fokozottabb mértékben tesznek eleget kötelezettségüknek s váltóikat könnyebben váltják be, mint ezelőtt. Az új termés értékesítésének egyik következménye ez. A váltóhiány másik oka az, hogy a meglévő váltókat a pénzügyintézetek lehetőleg nem reeszkomptálják, mert az öt százalékos reeszkomptnál ma már olcsóbb pénz is áll rendelkezésükre. Ez az olcsóbb pénz: a betét. A bankbetétek nagyon szépen, örvendetes mérvben szaporodnak az aradi és általában a vidéki intézeteknél. Hozzánk hivatalos jelentések érkeznek a betétek álladékaról

és mondhatom, hogy azok hónapról-hónapra általában jobban szaporodnak. A gazda mindjárt az aratás után igyekezett tudni a termésén, mert hiszen minél hamarabb eladta, annál többet kapott érte. A befolyó eladási összegét aztán a takarékpénztárban helyezte el. A kereskedők nagy része se panaszkodhatik már, habár a gazdák aránytalanul jobb helyzetben vannak, mert áruikért, háziállataikért soha nem remélt árakat kapnak. A kereskedelem állapotát kedvezően jellemzi az, hogy habár tudvalóvóleg ma csak előre fizetve kap árut a gyárosból, mégis törleszteni tudja régi adósságait is a moratorium által megszabott keretek között. Az a kereskedő, akinek a háboru előtti időből készlete volt, vagy pedig a háboru első hónapjaiban nagyobb mennyiségű árucikket szerzett be, kétségtelenül jó helyzetben van, mert ma a beszerzési árhoz képest aránytalanul magasabb árak uralkodnak. Még ha hitelben vette is áruját, akkor is jelentékeny nyereségre tesz szert, mert a 8-10 százalékos kamattal jóval magasabb eladási százalékot érhet el ma. Diesérendő dolg, hogy a kereskedők legnagyobb részben nem halmozták össze bevételeiket, hanem néha a moratorium megszüntetésén felül is eleget tesznek váltókötelezettségeiknek. Természetesen vannak kevésbé jók is, azonban a tényleges állapot csak a moratorium tökéletes megszűnése után tűnik ki teljes valóságában. Általában az a benyomásom, hogy az aradi piac semmivel se marad mögötte a vidéki nagy piacoknak. Sőt számos jó tulajdonsággal olykor még elébe is kerül a többieknek. A vállalkozási kedv természetesen itt is megecsapant és a kihitelést az intézetek megszorították. Ez és a betétekről már említett tények azt eredményezik, hogy a pénzügyintézetek rendkívül sok pénzzel rendelkeznek. Ez a nagy fölösleg azonban nem fog az intézetek trezorjaiban maradni, hanem remélhetőleg a háborus kiadások fedezésére fogják felhasználni. Tudomásom szerint a kormány erősen számít rá, hogy különösen a gazda közönség, mint amelynek legtöbb pénze van most, e téren jó példával jár majd elől. Erdékes végül megemlíteni, hogy a gazdák már a második hadikölcsönből is nagyobb összeget jegyeztek, mint az elsőből. Hihető, hogy nem állnak meg a megkezdett uton...

B. L.

Hadik-huszárok hősi harcai

Varsótól Rokitnóig.

(A vitez ezredes rettenthetlen katonái. — Roham a német gárdával. — A tokosos kapitány.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 11.

Tegnap érkezett Aradra W. L. a nagyszérii Hadik huszárezred egy snejdi főhadnagya. W. főhadnagy a háboru kitörése óta eddig még egy percre sem hagyta el a harcot és az Aradi Közlöny munkatársa előtt a következőkben ismertette az aradi huszárezred újabb harcait:

— Julius hó végén a Hadik huszárok a lublini ütköztetékben vettek ki részt és a legnagyobb mértékben kiérdemelték a felsőbb parancsnokságok dícséretét és elismerését. A hónap utolsó napjaiban hirtelen parancsot kaptunk és hat napos marssal Iwangorod alatt elvonulva Varsónak mentünk. Varsó ostromában már nem vehettünk részt, a vár mire odaérteztünk már elesett és mi rögtön átkelve az újonnan épített Viszula hidon az ellenség üldözése után láttunk.

— Két napi forszirozott mars után értük utól az ellenséget Jadownál. Az oroszok ott beásták magukat és két napig keményen tartották magukat, de végre is a gyalog harcoló lovashadivízió kivetette őket állásukból. Keményebb küzdelmek voltak még Grodeknél, ahol a Bug átkelést forsziroztuk ki elfoglalva sturm-mal az oroszok előre elkészített erős hídfőállását. E harcokban az ezrednek is érzékeny veszteségei voltak, a tisztek közül Csávósy és Maróthy sebesültek meg, míg a legénységből elesett és megsebesült körülbelül négyszáz.

Hadik huszárok ragadják rohamba a német gárdát.

— Ezután a Breszt-Litovszk elfoglalását megelőző harcokban Jablonánál tüntette ki magát az ezred. Itt jobbra és balra tőlünk a német gárdaezred sturmolt velünk együtt és mondhatom, ez alkalommal a magyar huszárok voltak azok, akik a németeket valószínűleg vittek, ragadták magukkal, előre. A 2. századnak például, amelyet Fries kapitány vezetett, egy kastély ellen kellett rohamot intézni. A kastély előtt húzódtott el az oroszok lövészára. A amelyben legalább kétszeres túlerő várt a huszároknak. Még hozzá olyan katonák, akikkel már négy hónap előtt volt dolgunk: az orosz hadsereg elite-je, szibériai lövészek, kitűnően képzett, nagyszérien fegyverkezett csapatok, akik nagyszérien lőnek is. A szibériai lövészek nem is adták meg magukat orosz szokás szerint, tüzeltek mindaddig, amíg a miénk három lépés távolságba nem értek. Akkor sokan felemelték közülük a megadás jelül kezüket, de már késő volt. A huszárok a gyönyörű rohamban valószínűleg megittasodtak, tisztjeik nem tudták őket visszatartani, beugráltak az árokba és valószínűleg agyonverték az oroszokat, alig lehetett közülük néhányat megmenteni. S érdekes megfigyelni egy-egy ilyen roham után az ellenséges halottakat és sebesülteket. Csak elenyésző kis részüknek van lőtt, vagy szurt sebük. Hiába, az aradi huszárok nem tanulnak meg szurony-nal verekedni, ők megtordítják a puskát és a puskatussal verik le ellentelüket valószínűleg, úgy, mint egy koremai verekedés közben. S valószínűleg passziójuk ez ma már nekik, csillog a szemük, felragyog az arcuk, ha meghallják, hogy le kell szállni a lóról, gyalogtűzharca kerül a sor.

— E fönyomulásunk itt oly gyors volt, hogy a németek, akik míg mi nyugatról keletre,

ők északról délre nyomták az ellenséget, meg is üzenték, hogy valamivel mérsékeljük az előnyomulást, hogy a bekerítés teljesebben sikerülhessen. A jablonai sturm után fel is keresett bennünket a német generális.

Uraim — mondotta — ez a támadás oly gyönyörű volt, hogy a legjobb német gyalogsági csapatoknak is dícséretére vált volna.

Kirsch ezredes megdicsért huszárjai.

— Az oroszok azt remélték, hogy Boesky falu közepében juthatnak majd lélegzethez. Itt ugyanis egy patak húzódik el, amelynek partja hat kilométer szélességben és 45 kilométer hosszúságban elmoszarasodott, úgy, hogy az egész óriási területen csak három keskeny ösvény vezet át. Az oroszok a tulsó parton megerősített állást foglaltak el. Mi körülbelül este hétkor értünk meg lovon, leszállunk és este kilenc órakor már a tulsó parton, az orosz állásokban pihentünk meg. Az oroszok mint a bolondok löttek égváral, gépfegyverrel, de a huszárok ellenállhatatlan támadását ez nem tartózkodhatta fel. E fényes fegyvertény után a divizionárius, Brusinsky megdicsőítte az egész lovashadosztályt, amely négy ezredből áll. A négy ezred közül azonban csak a Hadik huszárokról emlékezett meg külön is a következő sorokban.

„Nem felejtkezhetem meg a derék Hadik-huszárokról, akik csodálatraméltó, halált megvető támadásukkal nagyon kitűntették magukat.”

— Hogy az ezrednek ilyen fényes a szelleme, az első sorban csak Kirsch ezredesnek köszönhető. Rőla csak kalaplevéve lehet beszélni! Ha ott feküdtünk schwarmlíniában két-háromszáz lépésnyire az ellenségtől, mindig ő vezette a brigád támadását. S habár neki ilyenkor hátul volna a helye, a legrettenetesebb tűzben is a schwarm előtt sétált, figyelt, adta a parancsokat. Adjutánsa, Óváry kapitány már nem egyszer kérve kérte, hogy ne kockáztassa feleslegesen az életét, megtörtént, hogy amikor valószínűleg golyózápor zúdult feléje, Óváry a bűznál fogva akarta lehuzni a földre, de Kirsch ezredes folyton csak azt hangoztatja:

— Nekem példát kell mutatnom a tiszteknek és legénységnek egyformán.

— Tizenhárom hónapja vesz részt folytonosan a harcokban és mellát a vaskoronarend, a signum laudis és a katonai érdemkereszt díszíti.

Vadászat a bjelowjesi őserdőben.

— A boesky-i harcok után a mi „vadász-periodusunk” következett. Elérkeztünk a rokitnói mocsarak szélén fekvő ötven négyzet kilométer kiterjedésű őserdőhöz, a bjelowjesi erdőkhöz. Az erdőzónán belül mindössze három nyomorult falu van, ezek egyikében szállásoltak el bennünket rövidebb pihenőre. A falu mellett van a cár vadaskertje, az őserdő egy elkülönített, körülkerített darabja. Vadászember számára nincs nagyobb gyönyörűség, mint amilyen nekünk e pár nap alatt kijutott. Ha más nem is tesz az ember, csak órák hosszat nézi leből az ősvilágnak ezt a megmaradt, gondozatlan darabját, azt sem fogja soha életében el-

felejteni. Leheveredve néztem, amint a déli napsütésben jöttek a szarvascsordák, gyönyörű dämvadak, egyszerre husz-huszonöt darab és a három méteres kerítést nem is ugrották, hanem egymás után szinte uszták át. Aztán bölényro vadásztunk, bölényre, Európában. Soha nem láttam imponálóbb, szebb vadat, a mi szarvasmrsrhánknál körülbelül három arasszal magasabb, fejét valószínűleg beborítja a szőr, szakál. Én egyet ejtettem el, haza is hoztam a bőrét, amely négy és fél méter hosszú. Eleinte karabélyra, közönséges golyóval lőttünk rájuk, de a bestiaknak három-négy lövés meg se kótyant. Aztán, amikor ezt láttuk, lereszteltük a golyók acélvégét és így dum-dum golyókkal lerítettük őket le. Még így is megtörtént, hogy Kosatzky kapitány huszonöt lépésnyire megközelítve egyet pontosan a két szeme közé lőtt, de a golyó áthatolva a bőrön a vastag koponyafalon visszapattant.

Fokossal sturmolt a huszárkapitány.

A főhadnagy munkatársunknak még a következő érdekes harctéri epizódokat beszélte el:

— A hármashuszártisztek közül talán a legérdekesebb egyéniség Fries kapitány. Végtelen nyugodtvérű, flegmatikus ember, aki a sturmokban fegyver nélkül, gummitáskában és fokossal a kezében szokott részt venni. Így sturmolt Jablonánál is, a kastély ellen, mint azt már említettem. Amikor beugrott a lövészárokba négy-öt orosz vette körül és míg a fokossal támadt rájuk, addig azok puskával mérték rá rettenetes ütéseket. De Fries kapitány keményen tartotta magát. Mire huszárjai oda-siettek, három orosz feküdt előtte halva, az igaz, hogy az ő teste is tele volt kék-zöld foltokkal, zúzódásokkal.

— Még ugyanaznap este Jablonánál beásták magukat a huszárok és Fries Csóke őrmester vezetésével egy patrult küldött ki a hatszáz lépésnyire fekvő faluba, hogy állapítsa meg, vannak-e még ott oroszok. Az oroszok a patrult becsalták, beengedték a faluba és azután ott elfogták. Másnap, amikor ez ezred bevonult a faluba, megtaláltuk Csóke őrmester rettenetesen megsebesült, szédarabolt holttestét.

Nyolcezer földbeszurt oroszpuska.

— Felejthetetlen látvány volt, amikor Boesky-nál az én századomat, a negyedik századot és Gilio Egon századát bízták meg valami küldetéssel és mi egy nagy mezőn lovagoltunk keresztül. A mező tele volt orosz hullákkal, sebesültekkel. Hozzászóltam már ehhez a látványhoz, hozzászóltam ahhoz, hogy az oroszok a hullákról lehúzzák a csizmát és a nadrágot, de ily nagy tömegben még soha nem láttam a félmeztelen halottakat és a halállal vívódó sebesülteket. Sebesült annyi volt, hogy a sanitécek alig tudták őket összeszedni. A vadászás közben hirtelen szemembe ötlött nagy terület, amely úgy nézett ki, mint vastag szőlő, tele karóval. Mikor közelebb értünk, akkor láttuk, hogy a karók a bajonettből fogva földbe szurt orosz puskák. Az orosz két esetben szurja földbe a puskáját: ha megsebesül, hogy ezzel jelezze a sanitéceknek holliétét, vagy ha megadja magát. Itt, Boesky előtt három lövészárkot kerítettünk be három oldalról és nyolcezer orosz adta meg magát, a nyolcezer földbe szurt puska nézett így ki, mint valami nagykiterjedésű szőlő. Mikor aztán egyszerre a németekkel oda értünk, volt nagy

örömlajongás, éljenzés, hocholás, a magyar huszár a német gyalogos nyakába borult sírva az örömtől, a német kúrasszir a magyar bakát ölelte át.

A sebesültek főhadnagya.

— Kosatzky főhadnagy, aki az ezred telegráf patrulját vezeti, szokatlan kitüntetésre van felterjesztve: a vörös kereszt érdemjelét fogja megkapni, még pedig azért, mert valamennyi ütközetnél, habár ehhez semmi köze sem lenne, a legnagyobb önfeláldozással nyújtott segédkezést a sebesülteknek, köztük be a súlyosan sérült huszárokat. Olyankor, heves golyózáporban, amikor a szanitécek még hason csuszva is alig mernék közeledni, Kosatzky, aki az ezred s'abjához tartozik, a rajvonalon sebesültek után kutat kötözi, vigasztalja őket.

Tizennyolc emberrel százszoros túlerő ellen.

Kitüntetésre terjesztette fel utóbban az ezredes az én századom tartalékos hadnagyát, Pongrácz Pál grófot is, aki egyike a legsnejdibb, legvakmerőbb, de amellet a legnyugodtabb és leghiggadtabb tisztnek is. Pongrácz gróf belgrádi alkonzul volt a háboru kitöréséig s a legtovább maradt a szerb fővárosban, az utolsó éjszaka az utolsó hajóval jött át, minden

butorát, pedgyását Belgrádban hagyva. Nowo-Biecznél az én századomat az orosz szárnyának védelmére baloldaira küldték ki. Óvatosan haladtunk előre, Pongrácz volt a Vorpatrouill. Egy falu szélén foglaltunk állást, tőlünk hatazár lépésnyire az oroszok. Nekem mindössze száz emborem, az oroszok két bataillonnal. Mindjárt láttam, hogy egy-egy századot az oroszok jobbra és balra kiküldtek, úgy, hogy az a veszély fenyegetett, hogy körülkerítenek bennünket. Parancsot adtam a visszahúzódásra, de Pongrácznak szakaszával, tizennyolc emberrel ott kellett maradnia hátvédnek. S Pongrácz tizennyolc emberével tartotta magát a legnehezebb szituációban: előtte majdnem két bataillon, két oldalt egy-egy század fenyegette összemorzsolással. De Pongrácz oly ügyesen manővrozott, küldötte, majd vonta be a patrolokat minden irányba, akik gyorstűzzel fogadták az ellenséget, hogy a két század előnyomulása megakadt, azt hitték, nagyobb elleneséges erővel állnak szemben. Ez a manővrozás megmentette a századot, de a kétségbeejtő szituációban maga Pongrácz is vissza tudott húzódni hat ember elvesztése árán. A kitűnő tartalékos tiszt most másodsor kapja meg a signum laudist. Z. J.

Miklós nagyherceg önként mondott le a fővezérségről.

— Négy hetes minisztertanács. — Aggodalmak a szövetségeseknél a cár vezetése miatt. — A bukott generalisszimusz tudulai megy.

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Hága—Eerlin—Kopenhága, szeptember 11. Fel az entente a cári főhadvezérségtől.

Hága. Dacára annak, hogy az angol és francia sajtó felsőbb utasításra Nikolajevics nagyherceg távozását a háboru folytatására kedvezőnek mondja, azt beszél, hogy a változás miatt a londoni és a párisi kormányok aggodalma óráról-órára nő.

Győzött a reakció.

Kopenhága. Nikolajevics nagyherceg felmentése a reakciós udvari párt győzelmé. Ez a párt a дума népszerűségét a hadseregben elakarja nyomni és a cár jelenlétével a liberális intézkedéseket is meg akarja akadályozni. A reakció el van határozva arra, hogy a belpolitikai harcot kiméletlenül folytatja.

Páris. A Temps elismeri, hogy az orosz vereségeknek oly nagy hatása lett Oroszországban, hogy a háborus-párt megoszlott és a békétlenség pártja nyíltan fellépett. A Temps azzal visztalódit, hogy azok a kö-ök, amelyek a békét követelik, az ultrakonzervatívok és a reakcionáriusok, akik féltik saját hatalmukat a nép uralmától. Ezek inkább szeretnék Oroszország ügyének elbuktását, minthogy a nép szab d és sorsának intézője legyen. E pártot azonban a Temps nem teszi oly számottevőnek, hogy a szövetségeseknek még számolniok kellene velük. A Temps még hozzáteszi, hogy Oroszországnak nem érdeke a külön béke és ha mégis létrejönne a német-orosz különbéke, ennek következménye az lenne, hogy az oligarchák abszolút érzelmét erősítené meg.

Külföldre utazik a bukott fővezér.

Rotterdam. Nikolajevics nagyherceg csütörtökön este Pétervárról elutazott a Kaukázusba. A pályaudvaron a bucsuzásnál megjelent Alexejev tábornok is. az orosz vezérkar főnöke. Pár

perccel a vonat elindulása előtt az udvari miniszterrel megjött a cár is a ki a nagyherceg kocsiában bucsuzott el a volt generalisszimuszról. A cár a vonat elindulásig a pályaudvaron maradt.

Bukarest. Pétervárról táviratozzák: Mikor Nikolajevics nagyherceg a Kaukázusba utazott, a hatóságok hivatalosan akarták távoztatni, de a volt fővezér kikért magának minden hivatalos távoztatást; így aztán szinte észrevétlenül utazott el.

Kopenhága. A Rjoes szerint a nagyherceg néhány hónap múlva a Kaukázusból hosszabb tartózkodásra csaiadjával külföldre utazik. Suchomlinow, a volt hadügyminiszter legközelebb szintén külföldre megy. Egyelőre azonban Calaisba megy, hogy résztvegyen az entente haditanácsán.

Elcsapják a hibás minisztereket.

Rotterdam. Hivatalos körökben Polivanow miniszterelnökké való kinevezését befejezett dolognak tekintik. A moszkvai és a pétervári városi tanácsok rezolúcióikban azoknak a minisztereknek elbocsajjtását követelik, akik hibát követtek el. Valószínű ezek után, hogy Sassanow is elhagyja a helyét.

Kosár a francia tábornokoknak.

Basel. Az orosz hadvezetőség a franciáknak azt a követelést, hogy francia tábornokok orosz katonai operációknál segédkezzenek, visszautasították.

Miklós nagyherceg lemondásának előzményei.

Berlin. A Vossische Zeitung pétervári beavatott forrásból Stockholm át tudósítást kapott Nikolajevics Miklós nagyherceg visszalépésének előzményeiről.

A négy hétig tartó moszkvai titkos tanácskozásokon — írja a tudósító — a hadsereg-főparancsnokság kérdésével is foglalkoztak. E tanácskozásokon az a meggyőződés lett urrá, hogy rendkívüli eszközökhöz kell nyulni, miután a legutóbbi nagy vereségek hírére többé már nem lehet eltúlkolni a lakosság előtt és mindenfelől félelmetesen nagy számban érkeznek híradások az eszva terjedő csüggedésről. E tanácskozások vez tője Konovalov és a moszkvai főpolgármester, Cselnokov vetette fel először az eszmét, hogy a cár álljon sereggel élére, hogy e lépéssel a csüggedők lelket erősítse. E moszkvai titkos határozatot Polivanov hadügyminiszter augusztus 31-ikén terjesztette a cár elé.

A Suchomlinov bukása ügyében kiküldött bizottság befejezte munkáját. Az augusztus 30-án megtartott ülésen a bizottság hét tagja közül négy — Bobrinszky gróf, Warunsekrét, a дума tagja, Posnikov szenátor és Naumov — a mellett szavazott, hogy a volt hadügyminisztert bebizonyított megvesztegetés címén helyezék vád alá, míg a bizottság három tagja a vizsgálat folytatását kívánta. A bizottság kisebbségének kívánsága váit határozattá, de a bizottság mindkét csoportja megegyezett abban, hogy bizonyított tények igazolják, hogy a generalisszimusz és a volt hadügyminiszter között föltötte intim volt az összeköttetés. A nép és a hadsereg előtt ezeket a vonatkozóakat el kellett titkolni, nehogy az elkeseredés még nőjjön.

Hogy Nikolajevics Miklós nagyherceg mind-ezekről az eseményekről milyen módon szerzett értesülést, arról nincs tudomásom, de azt igen jó forrásból tudom, hogy a mult hét szerdáján a cár táviratot kapott a generalisszimuszról, amelyben Nikolajevics Miklós keserűen panaszkodik ellene irányuló intrikákról, a cárt óvja Polivanov hadügyminiszterrel, aki — szerinte — forradalmi hajlandóságu dumatagok támogatásával diktatóri szerepre törekszik, kikel Ruszkij tábornok ellen és végül tudomására hozza a cárnak megingathatatlan elhatározását, amellyel vissza akar vonulni a hadsereg-főparancsnokságtól. Figyelemre méltó, hogy e távirat másolatai pétervári beavatott politikai társaságokban közröli-kézre járnak.

Egy nappal később, csütörtökön, a cárnál minisztertanács volt, amely este félkilenc órától kezdve éjfélig tartott. A kabinet többségének nevében Polivanov hadügyminiszter másfél óráig tartó beszédet mondott, amelynek végén arra kérte a cárt, hogy formálisan és az egész világ előtt álljon az egész orosz hadsereg élére. Ha ezt nem tenné, — mondotta Polivanov — akkor az egész miniszterium, Gorenkyin, Bark és Samarin kivételével kénytelen volna lemondását benyújtani.

Igen magas állásu informátorom tudatta velem, hogy a cárt csak nagy rábeszélés után lehetett rábírt arra az elhatározásra, hogy átvegye a főparancsnokságot és csak a tanácskozás végén jelentette ki, hogy eleget tesz a miniszterium kívánságának. Közvetlen a tanácskozás befejezése után megfogalmazták a cár kiáltványát a hadsereghez.

Az elmúlt hét szombatján volt a téli palotában a cár sinoklete alatt és az összes miniszterek jelenlétében az a kétségtelenül történelmi nevezetességű ülés, amelyen a cár elhatározását bejelentette. Körülbelül száz meghívott államtanácsos, dumatag, polgármester és nagyiparos volt jelen ezen az ülésen, amelyre a többi közt még olyan ultraliberális ellenzéki férfiak is hivatalosak voltak, mint Stachovics, Jefremov és Absemov. Az ülés elején a nagy nyilvánosság számára szánt hivatalos jellegű beszédet mondottak. Azután következett bizalmas eszmecsere, amelynek során a cár a jelenlévők tudomására hozta, hogy Nikolajevics Miklós nagyherceg lemondását elfogadta és állandó tartózkodásra a főhadiszállásra utazik.

A cár a következő emlékeztető szavak kíséretében nyújtotta át Polivanov hadügyminiszternek és Chvoetov igazságügyminiszternek kiáltványának egy-egy aláírott példányát.

— A ti kötelességetekké teszem, hogy távollétemben koronám és országom fölött örököljétek!

A cár még az éjjel a főhadiszállásra utazott, a melynek helye jelenleg — a hír szerint — Moslodetachno, Minszktől északnyugatra.

Háborús szerelem.

Az Aradi Közlöny közlésével.

Budapest, szeptember 11.

Bementem egy virágosboltba. Sárga rózsát, rezedát, fehér kizsantómat és gyöngyvirágot vettem egy kedves fiatal hölgyismarhásonknak. A virágnak nincs semmi különösebb jelentősége. A fiatal hölgynek ez ura a harotéran s én csupán a régi barátság nevében igyekszem figyelmes lenni.

De miközben a virágáros kizsantó a szerény bokrotát kötözte, érdekes jelenet tárult elém. Két fekete ruhába öltözött nő jött a boltba, az egyik fiatal volt, halvány arcú és csinos, a másik nyilván az anyja.

— Kizsantó! mondta a fiatalabb, — megint csak a virágok dolgában jöttél. Ma megint kaptam. Nem bírom tovább a bizonytalanságot. Mondja meg, ki küldheti?

— Ja, a harotéri virágokról beszél a nagysága? Amit a Rákóczi-utca 23-ba küldünk?... Igazán nem tudom. Csak annyit tudok, hogy a harotérról rendelt valaki és azt is tudom, hogy még lesz folytatás.

— Édes jó kizsantó, mondja meg. Nem bírom tovább. Nem fogadom el a virágokat!

A fiatal leány nem tudott tovább is erős maradni.

— A ki a virágot küldeti, az a nagyságos asszony — férje.

... Ezt bizony Reinhardt se rendezhette volna úgy, hogy jobban a szíve markoljon. A két gyászruhás nőnek a szegényből pergetezni kezdte a könyv s nejem, közömbös idegennek, látomásom támadt. Láttam az embert, a ki most katonának öltözve valahol délen, északon, vagy keleten harcol, vérzik, talán már meg is halt s a kinek a maghatóran gyönyörű szerelme egy asszony iránt így erős véren, harcon, halálon s tiszta meg a legbájosabb poézist.

Arbár a virágnak, amit én vettem, nem volt különösebb jelentősége, mégis égette a kezemet, amíg barátságos, a harotéri hősnak az utkonmaradt teletgőzést vittem...

Ilyen a hadiférj, amilyenek ez a legmodernebb virágrege mutatja. Talán nem minden harcolóment férj annyira költői gondolkodó, de az érzése valamenynyik ily égs, mély és magnumosodott. A harotér tele van érzéssel, olykor tévelyítő forrással, millió és millió férfiszívben gyuladzik a láng, de ez a láng olyan, mint Róma lányaié, a Veszta szüléké volt egykor, mert a harotéran csak szerelem van, de nő — nincsen. Ott csak szép, fehér, hősinő lehet a szerelem.

De ugyebár, nemcsak hadiférek vannak, hanem hadiasszonyok is, akiket a kíméletlen pesti eszésszélv hadizsalmának nevez. S vajon ott, ahol a harcok milliók asszonyai ölnék, ott is oly szent és tiszta minden szív, mint a — fronton? Kétségtelen, hogy a katonaférek asszonyának óriási, tulnyomóan nagy sáma a legkiszámb, a legpáldásabb életet éli. Ezt mindenki kitűnően megfigyelheti a saját környezetében, ahol lakik, a hátszobán, amelynek nem lehetnek titkai. Ami bakás mégis történik, annak száz eset közül kilencvennyolc gardsági oka van és nem, de semmi köze sincs hozzá az asszonyi möhözgátnak. S hogy ez a helyzet mint alakult, mikép ézett meg, miért mondjam azt én el, amikor Pestnek egyik legokosabb, legkedvesebb asszonya hajlandó magyarázatokkal szolgálni. Ime:

— Valamikor, ha egy asszony lovagot keresett, két megoldást választhatott. Ha pénzre is volt szüksége, mindig volt kellő korcsolat, de ha egészen ideális akart lenni, válogatgatott a legalkalmasabb szerelmi objektumokban: volt színész, atléta, festő, szobrász, katonatiszt, író és ezer más született regényhős.

— Most? Most mindez nincsen. Ahány délcég, fiatal színész, atléta, festő, szobrász, katonatiszt, író stb. azelőtt az asszonyt és leányt álmok hőse volt, az most egészen idegen. S viszont, aki itt van, az lehet délcég is, fiatal is — a nőknek azonban nem kell. A polgári vonzóerő most nem hat, iradalmi, művészi alker, hiszen s ha egy színház vagy egy énekes nagyzerően dombort, nem azt mondják rája a nők: meghalok érte, édes! — hanem, hogy: nem szegyélli magát, az erős b...r, itt ugrál,

ahelvelt, hogy a harotérra menne És nem küldenek neki rózsaszín, égkék vagy halványlila levelet...

— A polgári erények közül most csak egynek van roppant vonzó ereje: a — pénznek. Most, amikor 40—50 korona egy pár tisztességes nő cipő és egy jóraváló kosztüm egész vagyonát főlemész és legfőképp, amikor tiatára megezünt mindenemű hitel, a nőt az egyenes utról csak ilyen eszközzel lehet leszédíteni. Ideális szerelem most nem képzelhető, — mondják a nők, — mert ahhoz nincs férfi. Ha pedig afféle mázodrandú férfianyag nyújtja ki a kezét, akkor az a kéz legalább is — „aranyos” legyen.

— S ez nem merő elmélet. Soha oly drága nem volt a szerelem, mint most s ezzel ismét szörnyű rést kapott a teória... A jóak ugyanis a háboru elején egyebet mondtak. Természetesen, hogy a nők anyagiassága nem volna elég, ha viszont az itthonmaradt férfiak körében nem volna meg a hajlandóság, hogy — adózzanak és rengeteg áldozatot mutassanak b) a legpogányabb oltáron. Ez már azután ismét a háboru játéka.

— A pénz e rendkívül időzben csodálatos keringést végez és a legkülönösebb helyeken állapodik meg. Emberek, akiknek csütői, nagy- és dédszülei sem mondhattak magukéknak soha annyi pénzt, amennyiből egy hónapra előre kifizethették volna a kosztjukat — most példátlan ószageakkal rendelkeznek. Kizsantók, ügynők, apró tihálisok a háboru szeszélye révén valóságos laposnak a bankókban és természetesen, hogy váratlan uraságuk első gyümölcsét abból a kertből akarják tépni, amelytől addig a szegénység szöges drótkerítése elzárta őket: a szerelem kertjéből.

— Hihetetlen, hogy mily vakmerőség szállta meg ezeket az embereket. Alakok, azikkel régebben uridó nem mehetett volna végig nyilvánosan, most gondolkodás nélkül szólítanak meg bárkit akár az utcán, akár a vonaton, kávéházban, még jó, hogy egyenesen a kizsantó nőnek a lakására nem mennek — ajánlkozik. Óra, kövér, rosszul öltözött, feketelegru vidéki kupások, vagy lisztkufárok lauzás nélkül állanak az utjába tizenhatéves urleányknak.

... A harotérról pedig a férjek, a gálán, kedves emberek utokban küldözgetik haza a — virágot. Asszonyok, jók legyenek!

H I R E K.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Vilna eleste küszöbön.

Stockholm. Vilna eleste küszöbön van. A németek a város előtt állnak. Oroszországban az ujoncozósáknál véres zavargások vannak napirunden. A határokat osendőrség őrzi, miután tömeges szökések vannak.

Rosputin a jós buktatta meg Miklós nagyherceget.

Berlin. A B. Z. am Mittag jelenti Niko-lajevics Miklós nagyherceg bukásához: A cár félt a nagyhercegtől és teljes szívvel gyűlölte. De a félelem erősebb volt mint a gyűlölet. A cár félt őt elbocsájtani és hosszú hónapok ránkujába került, míg a cárt erre rá lehetett bírni. A nagyherceg legfőlelmatesebb ellensége Cziril nagyherceg volt, aki a kárpáti kudarcok után azt remélte, hogy Miklóst kataszthatia magas állásból. A főhadiszálláson akkor kevés összejövetés volt köztük, amely titkosszerűséggel zajlott el. Az utóbbi időben az anyag- és színtén intrikált a generalissimus ellen, aki azonban elosparatását közvetlenül Rosputin-nak a paraszt lövnek, a cár egyedüli bizalmasának köszönheti, aki meg tudta jósásával győzni a cárt arról, hogy elpusztul az orosz sereg, ha Miklós nagyherceg vezet tovább.

Fényes győzelmeik a Kreizbergen.

Insbruck. Jenő főherceg Dankl tábornokhoz a következő táviratot intézte: A Kreizberg

állás hős védelmezőinek köszönetemet és dícsérő elismerésemet fejezem ki, a kik szeptember 6-án az erős ellenséges támadást oly fényesen visszaverték. Dankl tábornok közölte est a katonákkal és hozzáfüste, hogy aratjuk ugyan sok derék bajtársaink elvesztését, de az ellenség vesztesége hasonlíthatatlanul súlyosabb.

Az óraszok Kreizbergnél több mint hétszáz halottat vesztek, kilenc tizet, több száz embert elfogtunk, két géptegyvert és igen sok munióit zsákmányoltunk.

Románia nem változott.

Bukarest. A Viitorul ismételtén kijelenti, hogy minden ellentétes hírrel szemben Románia ezideig nem tért el attól a magatartástól, amelyet a tavalyi koronatanácson, a melyet Károly király elnöklésével tartottak, az ország számára megállapítottak.

Németország befolyása Bulgáriában.

Chiasso. A Corriera della Sera jelentése szerint az entent kilátásai Bulgáriában folyton osökkennek és viszont a német befolyás állandóan nő. Még abban az esetben is, ha Szerbia teljesitene a bolgár követeléseket, az entent legfeljebb Bulgária semlegességére számíthat.

Bulgária és Görögország elveszett az ententere.

Gent. A párisi sajtó a legellentétesebb híreket közli a Balkán helyzetről, de minden lap oda konkludál, hogy Bulgáriát és Görögországot elvesztette az entent.

Miniszterváltozás Montenegróban.

Róma. A Stefani-ügynökség jelenti Catinjéből: Vukotics tábornokot a király ismét miniszterelnökké nevezte ki és az egyuttal átvette Plamenac külügyminiszter társját is. Popovics pénzügyminiszter utódja Minierskovics Mirkó lett, míg a kormány többi tagja megmaradt.

Repülő csapatok a Dardanellákhoz.

Zürich. A Neue Züricher Zeitung jelenti Genéből: Franciaországban repülőcsapatot szerveznek a Dardanellák elleni operációkra. Négyszáz pilótából és ugyanannyi megfigyelőből áll a csapat.

Németország diplomáciai győzelme.

Berlin. Newyorkból jelenti a Wolff-ügynökség képviselője szikratávon: Németországnak a buváthajó harc kérdésében tanusított magatartása hivatalos körökben a legnagyobb elégtételt váltotta ki. Az a nemzet, hogy Németország diplomáciai győzelmet aratott. Az angol kormány atig terhet ki a semlegesek aliando kettemetlen kérdésel elől a blokád töktutatásának okáról.

Amerika elfogadja a hágal döntő bíróságot.

London. A Reuter-ügynökség jelenti Washingtonból: Wilson elnök több órát töltött el az Arabic elszülyesztéséről küldött német jegyzék tanulmányozásával. A hivatalos kommunikék szerint a jegyzék nagy csalódást okozott, mert azzal, hogy Németország vonakodik kártérítést adni, nem nyújt olyan teljes elégtételt, mint amelyet Bernsdorff nagykövet kilátásba helyezett. Hivatalos körökben azt

beszélnek, hogy az Egyesült Államok kormánya el fogadja a döntő bíróságot a kártérítés kérdésében.

A háziezred két átkelése a Bugon.
(A kamionkai csata. — Kézigránáttól megsebesült harminchármas katoná.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 11

Szántó Ferenc az aradi háziezred katonája, aki a Bug melletti harcokban megsebesült és most a lebergi tartalékkórházban ápolják, egyszerű szavakkal, de elyvenen írja le azokat harcokat, amelyekben a harminchármasok a Bugon átkelést kísérelték meg.

— Tisztelt szerkesztő ur — írja a sebesült vitéz — nagyon szépen kérem: közölje ezt a pár sort, hogy az aradi közönség lássa, hogy az aradi harminchármasok nem haltak meg, hanem sok győzelmet aratnak. Ilyen győzelmünk volt a kamionkai ütközetben is, ahol ezredünk részt vett a Bugon átkelés kivívásában. Reggelől estig dörögtek az ágyuk, amikor azután beesteledett: átmentünk a vizen és a Bug tulsó partján beálltunk magunkat. Már három napja voltunk odaát, amikor a harmadik éjszaka az oroszok sturmot intéztek állásaink ellen. Nagy veszéllyel kellett visszahúzódnunk, mert drótakadályainkon nem tudtunk átvágni magukat és halommal maradtak holtan az akadályok előtt. Ot napig tartottuk meg ezt az állást, azután felváltottak és három éjjeli marásban visszavitték olyan helyre, ahol már hét hete ült dekungijában az orosz. Mi nem sok pihenőt engedtünk nekik: a második nap reggelén megszólaltak az ágyuk és héttől délután hatomig szórta az oroszok tedezékeit gránátokkal és hol egy muszka fej, hol egy muszka láb repült a levegőbe. Délután háromkor ezen a helyen is átmentünk a folyón — most már másodszer jártuk meg a Bug vizét — és sturmot csináltunk, amelyben egy gépfegyvert is zsákmányoltunk. Alaposan fűzőbe vettük és hárszoltuk az oroszokat, akik néhol csomóba verődtek össze és úgy, ahogy voltak, elesetek, vagy megadták magukat. Közben én olyan helyre kerültem, ahol előre-hátra kellett küzdeni, mert mindenfelől oroszok voltak körülöttem. Végre egérszót találtam és kiszöktem a bekerítésből. Lőttek utánam, de nem találtak el, amíg egyik kézigránátot nem dobott reám. Ez megsebesítette a kezemet, de akkor már jöttek a mieink és elűzték az ellenséget.

— Előléptetés. A király Török Ferenc drt, a 7. lovassági tüzérezred hadnagyát, az eleki járás szolgabíróját, tb. főszolgabíró, főhadnaggyá léptette elő 1915. május 1-től számítható ranggal.

— Augusztai főhercegnő egyelőre nem jön Aradra. Mint azt az Aradi Közlöny megírta, Augusztai főhercegnő ígéretet tett, hogy a jövő hét folyamán az aradi és lippai hadikórházakat meglátogatja. A főhercegasszony fogadására nagyméretű előkészületek történtek, ma azonban illetékes helyről arról értesítették Lust Ferenc dr. főorvost, hogy József főherceg a frontról szabadságra haza érkezett s így a főhercegasszony látogatása három-négy héttel később fog megtörténni.

— Nagy földrengés Közép-Amerikában. A Reuter-ügynökség newyorki távirata szerint nagy földrengés pusztított San Salvadorban és Quitamálában. Julitika városát a földrengés elpusztította. Scasonate, valamint San Salvador több más városa és községe eltűnt a föld színéről.

— Orvosi körökből. Zimmermann Károly dr. aradvármegyei kórházának igazgató-sebész főorvosa, lakását Arad, Ferdinánd-utca 7. szám alá helyezte át és ott hétköznapokon délután 2-3 óráig fogad.

— Elásott ötezer korona ezüst pénz. Az Aradi Közlöny néhány nap előtt megemlékezett arról, hogy T. Lázár aradi kereskedőnek milyen kellemetlenséget szerzett néhány ekhamarkodott nyilatkozata, amelyet a háborús eseményekkel kapcsolatban tett. Amikor illetékes helyen a törvény erejénél fogva felelősségre vonták, T. Lázár nem tudta tisztázni magát a reá bizonyított vád alól és fogságba került. Időközben sajtóságos dolgok derültek ki az ártalmatlanná tett emberről. A kereskedő, aki az előtt nem tulzott jómódban élt, a háború folyamán több ezer koronáért házat vett és ismerősei ezenfelül is állandóan sok pénzt láttak nála, többet, mint amennyit üzletéből szerezhethetett. A házvétel letagadhatatlannul meg is történt, de a T.-nál levő sok pénznek nyoma veszett. Hosszas kutatás után végül megállapították, hogy a kereskedő háza kertjében elástta a pénzt. Ötezer korona körüli ezüstpénz egy, két és ötkoronásokban került elő a fogságban levő ember kertjében levő rejtékhelyről. A pénzt most letétbe vették és tovább kutatnak igazi eredete után.

— Kiténtetett aradi lovastisztek. A király a hadikéztényes harmadosztályú vaskoronarendet adományozta az ellenséggel szemben vitéz magatartása elismeréséül az ellenség előtt elesett von der Labe Nándor aradi 12. huszárezredbeli huszárhadnagyának; Klein-hempel Gyulát a kizsentsmiki 7. lovagló tüzérezred főhadnagyát és Hiefer Józsefet ugyanzson divízióbeli tüzérkapitányt az ellenség előtt vitéz magatartása elismeréséül a hadikéztényes harmadosztályú katonai érdemkeresztje: Kosztolányi Károly 7. lovagló tüzérezredbeli főhadnagyot a signum laudissal tüntette ki. Az aradi hármas huszárak — a kitűnő Hadik-huszárezred tisztjei sorából az újabb királyi kiténtésekben Hertelendy Béla huszárkapitány kapta meg az ellenséggel szemben vitéz magatartása elismeréséül a 3. osztályú hadikéztényes katonai érdemkeresztet.

— A hadiadó-ülvetése. A hadiadót kivétel bizottság mai tárgyalásán tizenöt aradi polgár adóját állapították meg. A bizottság előtt ma Tagányi Sándor dr. földbirtokos, özvegy Tagányi Istvánné magánzó, Moller Károly dr. főkepenzes, Neufeld Károly főkepenzes, Halmai Andor földbirtokos, Kautmann Lajos sörkereskedő, Lászlai Sándor tőzsdés, Heinrich Sándor bankigazgató, Holländer Miksa magánzó, Urbán Péter báró földbirtokos, Szalay Antal földbirtokos, Brandeisz Henrik földbirtokos, Deutsch Fulöp, Deutsch Antal divatárú kereskedő, Fischer Artur kávé és Tedeschi Viktor háziulajdenos jelentek meg tárgyaláson. Közülük Neufeld Károlyt, Kaufmann Lajost és Fischer Arturt teljesen töröltte a bizottság a hadiadózok lejtromából, miután beigazolták, hogy a múlt évben nem volt huzászor koronát meghaladó jövedelmük. A pénzügyminisztérium által javasolt összeget Tagányi Sándornál, Urbán Péter bárónál és Tedeschi Viktornál leszállították, míg a többieknél eltozadták.

— Hivatalos termés-jelentés. Budapestről jelentik: A hivatalos termés-jelentés szerint összesen 41,200,000 métermázsa buza, 11,550,000 métermázsa rozs termelt, továbbá 47,000,000 métermázsa tengeri és 56,000,000 métermázsa burgonya várható az idén. Tavaly ezzel szemben 28,641,091 métermázsa buza, 12,560,987 métermázsa rozs termelt.

— Adomány. Csukor László lakoskereskedő 10 koronát küldött — egy fogadásból kifolyólag — a vak katonáknak. Az összeget rendelkezési helyére juttattuk.

— A város első gabonavásárlási engedélye. A belügyminisztériumtól azt kérdeste Arad város tanácsa, vajon a gabonavásárlásról alkotott kormányrendelet alapján nem lehetne-e megengedni, hogy a pékek a városal szembeeső törvényhatóságok területén szerezzék be gabonaszükségletüket? A miniszter ma érkezett leiratában meg felelte, hogy csak Aradon vásárolhatnak a pékek és ha itt nem áll elég gabona a rendelkezésükre, akkor a törvényhatóság köteles róluk gondoskodni. Ugyanilyen értelemben válaszolt arra a kérdésre is, vajon az állattartó gazdák nem szerezhetheték be szükségleteiket idegen hatóság területéről. A miniszter a várost utasítja, hogy gondoskodjék róluk. Ma érkezett meg az engedély annak a nyolcvan vaggon gabonának a vásárlására, amelyet a múlt hónapban Aradról kivitt Iszt pótlására kell felhasználni. A tanács az engedélyt átruházta a malinokra, de az új listre történő megállapodásnál ez a mennyiség nem tudható. Az új megállapodás szeptember 15-én lép érvénybe.

— Háborús izléstelenségek kiállítása. Érdekes kiállítást rendeznek legközelebb Frankfurtban. Egy csomó olyan izléstelen tárgyat fognak kiállítani, melyek a háború teremtt. Az izléstelenségek között vannak: manikűr- és pedikűr készletek, amelyeket dobozban Hindenburg oroszfejű díszlő, Mackensen-puder, woyrsch-pírúf, Beseler-szappan, Linsingenkrém, sőt Vilmos császár-bombon is. Ehhez az utóbbihoz képet is mellékelnek; egy piszkos gyereket, amint éppen a császár arcát harapja ketté. Láthatók lesznek még a kiállításon női dragonyos-bizok a német nemzeti szinből, nemzetiszinű harisnyák, vaskeresztes női kalapok és sok más izléstelenség.

— A város külföldi hitelezője. A város mérnöki hivatala a múlt év nyarán géprészket vásárolt egy Stern Adolf thüringiai kereskedőtől, aki Aradon járt. Távozása után néhány héttel a hatóság gyanusnak találta a kereskedő viselkedését és érdeklődtek iránta. Időközben a számlájának kifizetése esedékessé vált, de a tanács megtagadta, mert kétséggel volt gyanúsítva. Most azonban olyan értesülések jutottak a hatóság birtokába, hogy Stern a német hadseregben szolgál és a felelőse a városhoz érkezett levelében kérte a számla kiegyenlítését. A tanács ma úgy döntött, hogy a pénzt a budapesti német főkonzulátusnak küldi meg és kéri, hogy az összeg, ha az adatok megfelelnek a valóságnak, juttassa el az összeget a kereskedőnek.

— Meghívó. Az aradi zenekedvelők egyesülete f. évi közgyűlést szept. hó 19-én, d. e. 10 órakor tartja meg a városi zeneiskola helyiségében (Batthyány-u. 26. l. em.) Ezen gyűlésre tisztelettel meghívom az egyesület alapító és pártoló tagait oly megjegyzéssel, hogy amennyiben az alapszabályoknak megfelelő számban nem jelennek meg, aközgyűlés nyolc nappal később lesz megtartva. Tárgyak: évi jelentés, számadás, költségvetés, választás, a választmány előterjesztései és indítványok. Instillórs Kálmán, kir. tanácsos, nyug. polgármester egyes. elnök.

— Aradmegyében elfogott hadifoglyok. A napokban az aradmegyeyi Ópálos vasúti állomásánál két orosz hadifoglyot szállítottak le a Budapest felől jött személyvonatról. A foglyokat a esendőség bekísérte a községházára. Elmondották, hogy a Budapesthez közel fekvő egyik nagyobb birtokról szöktek meg, ahol mező munkát végeztek. Mivel azonban nagyon nehéz volt a dolog és ők még gyöngöknek érezték magukat sebesülésük után, elhatározták, hogy megszöknek. Este sikerült az egyik személyvonatra feljutniuk, ahol az illetőhelyen bezárkóztak. Azt hitték, hogy közel vannak már Romániához és Ópálosnál előjöttek. A kalauz aztán leszállította őket és így kerültek esendörkére. Az egyik kitűnően beszél románul, mert Besszarabiába való. A faluban valósággal megvendégelték az ártatlan orosz katonát és miután jóllakatták őket, még pénzt is kaptak néhány paraszt gazdától. Az egyik fogolynek négy. a másiknak két gyermeke van az ellenségdulta Oroszországban.

— **Halálozás.** Urbán Adolf nyugalmazott nagyváradi ítélőtáblai tanács elnök 72 éves korában hosszabb betegség után Gelsen elhalálozott. Előtte 3 hónappal költözött levegő-változtatás végett zalsai szőlőjébe, de állapota nem javult. A holttestet temetés után Nagyváradra szállították s ott helyezték el a családi sírboltban. Halálát leánya özv. Rótvik Gézáné és nagyszárú rokonság gyászolja.

— **Aradi waggonyárban** levő segély tartalék katonai kórház köteletségének tartja köszönetét kifejezni a világios Marty Cognac gyár r.-t.-nak ennek hazafias, értékes és szép adománycsontjait, melyet a kórház betegek részére szolgáltatott. Ezzel ismételt tanujelét adta ismert hazafias érzésének, a mellyel már nagyon sok esetben igen értékes ajándékokkal lepte meg a katonai kórházakat.

— **A Török Vörös Félhold képeslevező-lapjait** 20 fillérért árusítja az Országos Bizottság (Budapest, képviselőház.)

— **Egyéves önkéntesi kiképzítő vizsgák** november hó 8-án Budapesten kezdődnek. Aki nek nincs kellő iskolai képzettsége, az uton nyorhat el az önkéntességi jogot. Ezen vizsgára előkészítést felelősség mellett vállal Engelker szaktanfolyama. Bővebbet az intézetben. László Vilmos utca 2, d. a. 12-1, este 7-8 között. 3535

— **Valódi perzsa szőnyegek** egy konstantinápolyi töröktől bizományba átvett valódi perzsa szőnyegek — parti áru — előnyös áron eladóknak. Javításokat is elvállalok. Bruckner Lipót bufornyoskereskedő Arad, Andrásy-tér. 3504

— **Amortisationális (törlesztéses) kölcsönöket földekre** 50 évre 5.86. 30 évre 6.77 évi annuitás 92 árfolyammal, 50 évre 6.30 30 évre 6.80 évi annuitás 95 árfolyammal közvetít Szűcs F. Vilmos a nagyszabeni földhitelezési bizottság elnöke Aradon, Karolina-utca 8. szám. 3450

— **Megérkeztek a törhetetlen uborkás és befőttes üvegek.** A világhírű „Rax” patent befőttes üvegekből állandóan nagy raktár. Keresés és üvegzés legolcsóbban eszközöltetnek Fischer Mór Arad, Andrásy-tér 25. Telefon szám 568. 3003

— **Régi levélbélyegeket és levelezéseket,** különösen magyarokat 1871-74-es évekből és osztrákokat 1850-58-ból; továbbá teljes bélyeggyűjteményeket, festményeket és egész könyvtárakat jó áron vesz Kerpál Izso könyvkereskedése. 193

— **Az ismét megnyitott tábori postához** való 35 dekás dobozok Kerpálnél. Viszonteladónak nagy árandemény. 193

— **Előnyös cipő-kirúgítás!** Temesvári fizetlem felosztása miatt az összes onnan átszállított elsőrendű cipőt rendkívül mérsékelt áron becsajtom áruba. Weinberger János cipőárúháza, Arad, Andrásy-tér 20.

— **Iskolafelkészítő legnagyobb választékban** a Fischer Nagyruházban a Szabadság-téren. Gyermakkocsi és gyermekszék gyári raktára. Legolcsóbb bevásárlási forrás Fischer Áruház. Fénykép kedvezmény. 227

— **Zsidó imakönyvek és szertartási cikkek** Pichler Sándornál Szabadságtér 1. sz. 3385.

— **A papír, mint fűtő és szénanyag.** A fa árak drámai megdrágulása mindenkinek nagy gondot okoz, vajon hogyan lehet tölire a tüzelő anyag szükségletét gazdaságilag előnyösen fedezni, vagy legalább a magas árakat némileg olcsóbbá tenni. Nagy segítség van e kérdés megoldásában az a körülmény, hogy a selejtes, hulladék-nyság és egyéb papírost jól lehet használni tüzelő anyagnak. Egy napig a papírost vízben áztatjuk, azután gombócförmára összenyomjuk és megszáritjuk. A szárítás után ez a papíragyag épen olyan jó fűtőanyag, mint a szén. A papírgombócok nem égnak lánggal, hanem, mint a szén izzanak. A drága tüzelő anyag mellett sokat megtakarítunk, ha a fűtésnél erre a célra megfelelő, olcsó hulladék-papírt használunk. Ilyen hulladék-papír kb. 50 fillős bálákban csomagolva kapható bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában, hol 151. sz. telefonon is megrendelhető.

— **Az „Aradi Közlöny” egyes példányai** Budapesten kaphatók Breuer Nővérek könyvtárszolgálatában VI., Teréz-körút 54.

— **Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére** felvételnek a Messner-rov irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

Olga asszony.

✱

Vaszilij Ivanovicsné, a kis babaercu Olga asszonyka, fázósan kuporodott a szelvényvirágos bibor pamlag sarkában. Ragyogó fekete szemével révelezen tekintett a nyitott ablakon át, az ég azurkékjébe. A nagy kököcskés utcáról, hangos dübörgés, zavaros lármá hallatszott fel: az új ágyukat vontatták végig a városon. Olga asszony idegesen ugrott fel és becsukta az ablaktáblákat. A szobaleányt becsöngette és kifejtette, hogy ma nem fog vacsorázni és ne merjék háborgatni. Visszakuporodott a pamlag sarkába és nagy kremléveszőrszájába burkolódzott. Ugy érezte, hogy most gyűlöl mindent, mindenkit; egész Moszkvát.

Alabástrom homlokát összeráncolta; finom, fittos orrát még feljebb huzta; hollófürtös fejét rózsás tenyerébe hajtotta és gondolkodott... álmozott...

Ködfátvonalán látta a hófehértalú, vadrózsával befuttatott, nagy köcszöpos szülőházát... a hatalmas parkot, illatos, színes virágokkal, sárgakaviczos cik-cakkos utával... Látta a szőke Tisza vizét apró, tarka csónakokkal a hátán, fűzfákkal a parton... a rekettést a vízfogó vadréccékkel; (hányszor elesették kis pajtásaival a sok récetójást.) a vig esete-patét a tarajos hullámu frisa Tisza vizében... Látta, odaképzeltte magát a reikemes, büvös meséket susogó nyírfa erdőbe: sárgarigóval, pacirtával az ágakon, bársonymohával a földön... Boldog gyermekkorra színes emlékei lassan elvonultak lelkiismeret elől! Egész odáig, míg fel nem tűnt az orosz báró széles vállu, hatalmas alakja! Kit ő ujjongva, vakon követett a bizonytalan idegenbe; otthagya könnyedén, gondtalan gyermekkorra szép színhelyét. Szivtelenül kacagta ki gyermekkorai ártaszitársát, a már doktorra avatott Gobay Elemért. Göggösen vágta a könyező Elemér szemeközé, hogy ő orosz bárónő akar lenni és nem holmi kurta magyar nemesnő!

Oh azért már százezerezer megbánta azokat a szivtelen szavakat! De keservesen is meglakott érle! Osupakinszenvedés volt azóta az élete Vaszilij Ivanovics mellett. Teljes szivéből meggyűlölte azt a kérkedő, kicsapongó, goromba férfit. Fájdalmasan sóhajtott fel: „Ah ha tudtam volna, hogy ilyen golyóta lesz az orosz bárónő! Dehogy hagyom el a csöndes Tiszapartját!” és éjszemeiből, forró gyöngyözemek gördültek le, a drága perzsa-szőnyeg cifra mintáira. A lenyugvó jó éjszernap izzó sugarával, vigasztalóként végigcsúszta és rászórtá utolsó tüzrózsáit Olga asszony hollófeke fűrtéire...

Erdő léptek nesze zavarja fel merengéséből. Gyorsan letérli áruló könyveit és a belépő felé fordul. A férje közeledik kisé bizonytalan léptekkel, szeméit gyanúsan hunyorgatva. Orosz tábornoki uniformis feszül izmos, ormótlan alakján. Leül nagyokat fujva egy zsolyára. Nem is vosszi észre a kiszivárgó könyveket kicsi felelősége szép szemében; hiszen nem is néz rá. Nagyhangon, henegegn beszélni kezd: „Végre két héten belül a te gyönyörűséges házadban fogok már mulatni! Még pedig Budapesten, vagy ott valahol a Tisza partján!” és gunyosan kacagott hozzá.

Olga asszony sápadtan, ijedien nézett férjére és remegve összeborzongott.

Vaszilij Ivanovics mámoros fővel folytatta tovább. „Már a terv ki is van dolgozva! A második itt van nálam! és óvatosan húzott ki belső zsebéből egy piros szattyánbőr tárcát. Szeretettel simította végig nagy kezével a kis tárcsa fedelét; ezután gondosan visszarejtette belsőzsebébe. „Ah de miesoda mesés terv is ez! monológizált tovább. De alaposan is összeroppantjuk azt a buta rongyos kis házad; azt a cudar magyarságot!” és rakedt nevetéssel, az alkoholtól fénylő szemekkel nézett Olgára.

A kis Olga asszony remegve, magvelőn fordult el tőle. Érezte, hogy most már nem bírja

ki tovább: menekülnie kell ebből a légkörből, amely úgy fojtogatja. Csak el-el innen messzire! Oda vissza! Oda a kanyargós Tiszaparra; az ősi kastélyba...

Vaszilij Ivanovics várakozón nézett a feleségére és látva, hogy az nem méltatja feleletre, a vállát vonogatva felállt és gunyosan mondta: „No te híres muszkagyűlölő, tán nem is tesszenek a jó hírek?” és szatirikus mosollyal, „ü”öngő léptekkel távozott.

Másnap reggel Vaszilij Ivanovics dolgozó szobája nagy ébenfa íróasztalán egy cédulát talált. Ajkát harapdálva olvasta a kuszált sorokat.

„Elhagyom magat, hogy soha vissza ne térjek gyűlölt fészékbe. Azt gondolom, rég tudja már azt, hogy teljes szivemből gyűlölöm. Csak azt a perccet átkozom, amidőn átléptem háza küszöbét. A sok szenvedéstől esordultig lett a pohár, már nem tudok tünni. Remélem ez nem esik nehezére és az sem, hogy emléke elvittem magammal a piros szattyánbőr tárcát. Lehet, hogy még hasznát is veszik azok a buta, rongyos magyarok!”

Szentymay Olga.

Vaszilij Ivanovics melléhez kapott. A kis okmánytáska tényleg nem volt ott! Hah a börtárca! Iszonyat hördült fel és a kis cédulát zsebregyűrve elrohant kétségbeesetten.

Harmadnap fakó arecal, silált fűrtökkel, mintegy megrebbent, sebzett madárka állt Olga asszony sötét tekintetű, zord birái előtt. Nem remegett, csak még egy árnyalattal színtelebb lett areca, amikor nagy, fekete, villogó szeméit bekötötték egy fehér kendővel.

És Vaszilij Ivanovics hidegvérrel, gunyos arecal nézte végig, hogy mint esordult le a piszkos földre, a kis Olga asszony égő piros, friss meleg vére!

Még utolsó kívánságát se teljesítették a komor birák és nem ott temették el a kis Olga asszony tetemét a szőke Tisza partján... a fűzfák árnyékában...

Fábián Dodi.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Borkereskedő. A kiadóhivatalnak címzett, de a szerkesztőséghez intézett levelezőlapját megkaptuk. Ön mint kereskedő, bizonyára jól tudja, hogy ilyenmit hirdetéssel lehet legjobban elintézni. Hirdetésére bizonnal jelentkezik vevő.

B. M. Névtelen panaszával nem foglalkozhatunk. Ha ön nem tartja szükségesnek nevét elárulni, nem is várhatja azt, hogy kérésének eredménye lesz.

Indítványozó. A kárpáti falvak elnevezéséről névtelenül küldött indítványáról csak annyit mondhatunk, hogy fővárosi lapokban már hetek előtt megtették az ön indítványát.

Tábori csomag. Tábori csomagokat a posta azzal az előzetes kijelentéssel vesz fel, hogy azok kézbesítéséért felelősséget nem vállal. A hadban álló csapatok folytonosan előre haladnak, helyüket változtatják, néha egészen távolos részére a harctérnek veti őket egy-egy újracsoportosítás és mozdulataik különösen erőteljes offenzíva idején oly gyorsak, hogy hetekre elszakadnak postájuktól. Így nem csodálható, ha egyes csomagok nem jutnak el a címzetthez. Hogy a csomagok elvesztésének olyan oka lenne, amiről ön ír, nem valószínű. Legfeljebb szörványosan történhetnek egyes ilyen esetek.

Drágaság. Előszö feltétele minden hozzánk intézett levélnek — ha komolyan vételre tart számot, — hogy írója ne titkolja el a nevét. Zavaros soraira különben még ha nevet írt volna alájuk, akkor is csak azt válaszolhatnánk, hogy nem értjük.

A KIADÓHIVATAL ÜZENETEI.

Elszűzöttünk b. fügyeimbe. A háborus közlekedési viszonyok következtében t. előfizetőink mostanában az Aradi Közlönyt több vonalon csak elkésve kaphják kézhez. Ez az állapot értesülésünk szerint még csak rövid ideig tart, amikor is a vonatok ismét a rendes időben viszik az Aradi Közlönnyt. előfizetőink.

NESTLÉ
GYERMEKÉNYE
 Csecsemők
 gyermekek és lábadozók legjobb
 tápláléka gyomor- és bélebetegségek után.
 Mindenhol kapható.
 Próbadozói és tanácsos orvosok könyvecskéit a gyermeknevelésről díjlatlanul küldi a Nestlé-féle gyermekélelmezési társaság, Wien I., Biberstrasse 3/a. 2906

VÁROS ÉS MEGYE.

Ha gyermekkel küldik az ajánlatot. A gazdasági szék egyik legutóbbi ülésén árleltést tartott írógép kellékekre. A kitűzött időben, pont tíz órakor felbontották a beérkezett egy ajánlatot, amelyet a Ziffer és Hollós cég nyújtott be. Mikor már a jegyzőkönyv is elkészült, egyik bizottsági tag észrevette, hogy Lőcs Rész helyettes polgármester előszobájában egy 12-13 éves fiú áll és egy levelet tart a kezében. Megkérdezték mit vár és akkor kiderült, hogy a Bloch H. és Fia cég ajánlatát hozta el az árleltésre és már hosszabb idő óta tartózkodik a gazdasági hivatalban. A bizottság átvette az ajánlatot, de nem bontotta fel. A tanácsra bizta annak eldöntését, vajon elfogadható-e? A tanács ma, a tények megismerése után, elfogadta az ajánlatot és úgy, mint a másikat kiadta a számvevőségnek átszámítás céljából.

Felelős szerkesztő:

Pudnyánszky Endre.

NYILTER.*

Jó tanács.

Beteg Ön?
 Orvosságot keres?
 Régi egészségét óhajtja visszaszerezni?
 Szabadulni óhajt bajától?
 Értékes, kipróbált szerzet ajánlunk Önnek! Nem is
 Késérő, inkább savanyú! 3431
 Igyék állandóan BORSZÉKI savanyúvizet!
 Kapható Aradon Kardos Miklós és Eles Armin cégeknél.

Legközelebb

óriási szenzáció

az APOLLO-ban.

271

Női

felöltők

**ujdonságok és
szőrmeárak**

:: nagy ::
**választékban
megérkeztek**

György

Menyhért

és Társa

3451

áruházában Arad,
Andrássy-tér 8. sz.

a Minorita templom
 bejáratával szemben.

Szabott árak. Telefon 855.

Tessék a címre ügyelni.

URÁNIA.

Vasárnap

**Egy hétig
a trónörökös
kiséretében.**

1200 mt. filmaktualitás. — Budapesti
 helyszíni feivétel. 8211

**Mattoni féle
Giesshübler**

**APOLLO
SZINHÁZ.**

Szeptember 12-én, 13-án,
 vasárnap és hétfőn

Végzetes szenvedély
 dedektív dráma 3 felvonásban.

A Nordisk Films Comp. ujdonsága.

A réz király

Vígjáték 2 felvonásban.

Főszereplők:

Eise Fröhlich

és

Carl Alstrup

1821

* Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

A rezervista álma.

Nyíltér.

Szabadalmazott és törvényesen védett
vetőmag-
csávázószer
„ANTISPORA-VITA“

Haza- és külföldi szakértők kintételek megállapították, hogy az Antispora-Vita az összes vetőmag felé, de elsősorban az őszi által hazánkban állandóan fenyegetett buzának csávázására a legmegfelelőbb

és így a mezőgazdaságban nélkülözhetetlen.
Kilója 1 korona 40 fillér.
Részletes ismertetővel és használati utasítással szolgálunk a vezércélusítók:

SCHWARZ ES TAUBER
nagykereskedők, NAGYKANIZSA.

2 gőz-prés,
4 kézi-prés,
15000. mm. szalma
eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

3429

**Aranyat
és
Ezüstöt**

legmagasabb áron vesz,
vagy becserél; ugyisintén
régiségeket vesz és elad

693

Losonczy Lajos

órák és ékszerész üzlete

ARAD, Szabadság-tér.

Telefon 964.

Segéd

a rőfös-, rövidaru szakmából

felvétetik.

Magyar, német és román nyelv
megkívántatik. 3518

Wohlberg Lipót, Arad.

Ziffer és Hollós
írógépvállalatát
Weitzer János u 11.
szám alá (főpóstával
szemben)
helyezte át.

Underwood írógépkola
Underwood írógépkola

Ajánlom az igen tisztelt hölgyközönség b. figyelmébe
dusan felszerelt

kalapraktáramat

Készíték minden minőségű női kalapokat a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig. Elvállalom kalapok javítását és kassirozását. 8261

VARGA M.

kalap gyári raktára Fehér-utca 1. (Ortutay-ház)

1338—1915. kig. szám.

Facsád község előljárástól.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Facsád község tulajdonát képező kávéház, kaszinó, olvasó, étterem, borivó, 10 vendégszoba, 2 szoba a vendéglős lakásául, konyha, kamara, 2 üzlethelyiség, pincérszoba, jégpince, pince mosókonyha, istálló, szin és hozzátartozó kertből álló nagy vendéglő (Király szálloda) 1915. évi szeptember hó 1-től kezdve egy évre leendő bérbeadása iránt a zárt írásbeli versenyárgyalás 1915. évi november hó 27-én délelőtt 10 órakor fog a községi irodában megtartatni.

A versenyárgyalási feltételek a községi előljárástól megtekinthetők, kívánatra postán megküldetnek.

Bérlő saját italait mérheti.

Zárt írásbeli ajánlatok 2000 korona bánatpénzzel felszerelve azon határozott kijelentéssel, hogy versenyző a feltételeket ismeri s magát azoknak aláveti, a felajánlott összegnek számokban és betűkben való megjelölése mellett kellően lepecsételve

„Ajánlat a nagyvendéglőre“ címmel legkésőbb folyó évi szeptember hó 27-ik napjának délelőtti 10 óráig a községi előljárástól beadandók.

Facsádon, 1915. évi szeptember hó 7-én.

Községi Előljárástól.

8503

(Utányomás nem díjazatik.)

3/51915. sz.

Tornya község előljárástól.

Hirdetmény.

Tornya község határában az 1883. évi XX. t. c. 3. §-a szerint 4400 kataszteri holdas szántó és rétből álló vadászterületen gyakorolható vadászati jog az 1915. évi szeptember hó 12-én a község házában délelőtt 9 órakor megtartandó nyilvános szóbeli árverésen 6 évre haszonbérbe kiadatik.

Az árverési feltételek és a kikiáltási árak a hivatalos órák alatt a jegyzői irodában megtekinthetők.

Tornya, 1915. évi szeptember hó 6.

8474

Előljárástól.

Eredeli Mayfarth-féle

törvényileg védett

„HERKULES“

bor- és gyümölcs-sajtók.

Elsőrendű gyártmány

Víznyomású bor- és gyümölcs-sajtók.

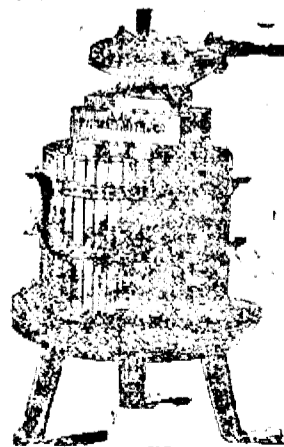
Felül nem mult!

Szőlő- és gyümölcs-őrők szüretelő berendezések

MAYFARTH PH. ES TSA

gazdasági gépgyár

Bécs (Wien) II. Tabörstrasse 71.

Arjegyzekek ingyen.
Képviselek kerestetnek.

Különleges gyártás, sajtók és borászati készülékek számára. 2525

Miután sikerült
egy tömegben

3000

méter

őszi és téli
szöveteket

2000

méter

fekete és divat

bársonyt

rendkívül előnyösen
beszereznünk.

Saját érdeke,

hogy őszi és téli szükségletét az olcsóságokról már ismert üzleteinkben szerezzék be mielőbb.

Kész pongyolák már 496 fill.-től

Flanell bluzok már 296 fill.-től

Fekete divataljak már 7.-kor.-tól feljebb.

Elvállaljuk minden szakmába vágó cikkek mérték utáni elkészítését jutányos árban.

Vidékre utánvét mellett gyorsan és pontosan szállítunk.

Tessék mintákat kérni.

Tisztelettel:

Marosparti Áruházak

tulajdonosa.

Főüzlet:

Forray-utca gróf Hunyady-palota.

Fióküzlet:

Weitzer J.-u. a főposta mellett.

Értesítjük a n. é. közönséget, hogy

az összes őszi és téli

cipők

már megérkeztek.

Kérjük a címre ügyelni és üzletünket nem összetéveszteni.

Cipő Tőzede

Apollo mozi mellett.

Tekintse meg kirakatalnkat. Eladás nagyban és kicsinyben. 3401

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő ablakredőnyök gyári rak-tára.

Gyermek-kocsik

nagy választékban.

Zimmermann Ignác

nürnbergi, diszmű- és játék-
áru üzletében 1581

Arad, Szabadság-tér 21.

Kékkő

AUSSIGI

nagyban és kicsinyben

Färber Lajos

cégnél. 8891

ZSIR

prima, egészséges idei.

Szalonna

és

Burgonya

napi árban kapható

Kalmár Endréné

Arad, Asztalos Sándor- és
Chorin-utca sarok. 3589

670. Telefon szám 670.

Kérje

ingyen és bérmentve órák-ról, arany- és ezüstszűkekről, hangszerekről, fegyverek-ről stb. 4000 lepet tartalmazó főárjegyzékemet.

Érő őrágyár, Konrad János 22. és k. név. szállító, Brax 1900. sz. (Göteborgs.)

Nikkel hangszó-óra K 3.80, jobb K. 4.20, O-estét fém-rent. óra K 4.80, arany fém-rent. óra K 5.00, háboru-émlék-óra K 5.50, rádió-zeobóra K 8.50, ébresztővel K 24.50, nikkel-ébresztő K 2.90, fali-óra K. 8.40, 9 évi jótállás. — Székiadás után-vétél. Kockázat nincs! Kiszállítás megengedve vagy pénz visszafizetés. 878

Költözők

figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez 481

Kalmár József

villanyszerelési vállalata
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

Valódi perzsa szőnyegek

Egy konstantinápolyi töröktől bizományba átvett
valódi perzsa szőnyegek

— parti áru —
előnyös áron 3466

eladatnak.
Javításokat is elvállalok.

Bruckner Lipót

butorkereskedő
Arad, Andrassy-tér

Garai Károly

vas- és rézbutor készítő
ARADON,
Asztalos Sándor-utca 1-5.

Ajánlok: Vas- és rézbutorokat, sodrony ágybetéteket, sodrony kocsiléceteket, gyermekágy és gyermek-kocsikat, réz-karnisokat, mosdó-asztalokat felszerelve, összeszerelhető ágyakat és madracokat. Szállodal és kávéházak, kórház és intézetek berendezését. Elvállalok minden szakmába vágó munkát a legjutányosabb árak mellett. Vidéki megrendeléseket pontosan eszközölök. 801

Felhívás!

Felhívjuk az igen tisztelt vevőinket és a siremléket vásárló közönséget, hogy mindannak dacára, hogy ma már mindketten mint katonák hazafiúi köteleességünket teljesítjük, üzemünket és sirkőüzletünket teljes személyzettel és **Drasztyil Nándor ur** üzletvezetőnk személyes vezetése mellett teljes egészében tovább folytatjuk, az ő 27 évi gyakorlata e szakmában elég garancia arra, hogy ezentul is minden igényeket kielégíthessünk és a munkák leglelkiismeretesebben elvégeztessenek.

Legpontosabb munka! Legolcsóbb árak!

Minden munkáért 20 évi szavatosság!

Becsés jóindulatukat és támogatásukat kérve, kiváló tisztelettel: 3368

Menrath és Steiner

sirkőkereskedők és kőfaragó mesterek,
József főherceg-ut 11. szám.

Igen fontos, ha megrendelést tesz, annak megemlítése, hogy a hirdetést az Aradi Közlöny-ben olvasta.

**Az „Aradi Kereskedők Köre“
helyeszközlő osztálya**

avonnali belépésre keres: ugy helybeli, mint vidéki nagycégek részére keresk. iskolát végzett és a gépirásban is kellő gyakorlattal bíró férfi esetleg női alkalmazottakat, valamint továbbá helybeli és vidéki cégek részére több rőfös, tüszér- és vegyes szakmabeli segédet.

Ajánlatok fenti címre küldendők. Csak válaszbélyeggel ellátott levelekre válaszolunk.

Az Aradi Kereskedők Köre helyeszközlő osztály igazgatója.
1345

Cognac.
Likörök.
Szilviorium,
Törkölypálinka,
Tea és Rum
jutányos áron kaphatók:
Körösvölgyi Pálinkaraktár,
Lloyd-palota. 859
21789—1915. kh. sz.

Hirdetmény.
Goldschmidt Miksa aradi és Langyel Sándor pankotai lakosok a Boros Beni-tér 22. sz. a. telkén egy villanyüzemű olajmalom felállítására telepengedély iránt folyamodtak. Az 1834. évi XVII. t. c. 27. §-a értelmében a telep helyszín tárgyalására határidőül folyó évi szeptember hó 22. napjának d. e. 11 óráját kitűzöm és arra az érdekelteket ez uton is meghívom azon figyelmeztetéssel, hogy a telep helyszín és tervrajza, valamint az üzem módjának leírása a kapitányi hivatali iparügyi osztályánál folyó évi szeptember hó 22-ig, mindenkor a hivatalos órák alatt betekintheső s a netáni észrevételek ugyanott írásban, előszóval pedig a helyszíni tárgyalás alkalmával megtehetőek, mert amennyiben ilyenek nem emeltetnének, s ha köztekintetek gatlólag fel nem merül-

lendnek, a telepengedélyt az idézett törvény 30. §. rendelkezéséhez képest kifogom adni.

Arad, 1915. évi szeptember hó 11-én.

Greén, s. k.
főkapitány.

Saját termésű, kitűnő, tisztán kezelt magyarádi ó- és pecsenye

borok

ugy nagyobb mennyiségben, valamint palackokban kaphatók

Winter Adolf
ügyvédnél Aradon, 2210
Deák Ferenc-utca 40. szám.

Hosszabb gyakorlattal bíró férfi vagy női

**tisztviselőt
keresek.**

A német nyelv, gyors- és gépirás tudása feltétel. 3478

Nagy Farkas, Arad.

„Matteine“

poloska és molyirtó vállalat

Arad, Tabajdi Károly-utca 1. sz.

Telefon 10-45.

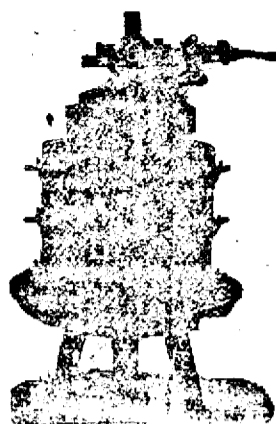
(Tulajdonos: Fischer.)

Elvállal teljes bérházak, szállodák, intézetek, nagyobb magánlakások féreg elleni biztosítását csekély évi bérért. — Poloskák és ezek petéinek végleges kiirtását egy évi jótállás mellett. A tisztítandó szobákból sem a bútort, sem semmi más nem távolíttatik el s így az irtási munkát a háztartásban semmi kárt, vagy zavart nem okoz!
2811

Kovács Soma és Társa Arad, gépuvar

Kühne legjobb Mabilie borsajtól, szőlőmalma, bogyzó gyári áron.

Egyes és kettős ekék,
Boronák,
Cultivátorok,
Vetőgépek,

Rosták,
Konkolyozók,
Darálók,
Motorok.

Borszivattyuk, mézgatóműlők, pincészeti eszközök. Kutak, fecskendők, szerszámok, malomszerek, műszaki áruk. 3520

**Női
modell kalap
ujdonságok.**

Már megérkeztek a legújabb kasirozott bársony és fehér filz kalapok nagy választékban. Vidékre viszonteladóknak választékot küldök. Férfi kemény és puha divatkalapok nagy raktára. Kalapátalakítások, festések és tisztítások a legújabb modellek után elvégeztetnek. Teljes tisztelettel

**Bittenbinder
Konrad**

első aradi villanyerőre berendezett kalap-gyártás
Arad, Deák Ferenc-utca 42.
A Fehér Kereszt-tel szemben.
Minden vasárnap délután este 3 óráig kalapkiállítás az üzletben.

Vas- és rézbutorgyár Aradon.

Ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyártmányainkat vas- és réz-butorokban, kerti butorok, internátus-, kórház- és szálloda-berendezések szolid és erős kivitelben. Sodrony-ágybetétek vas- és fakerettel minden méretben a legerősebb kivitelben kaphatók. Elvállalunk mindennemű vas- és rézbutor javításokat és festéseket.

Alapított 1898-ik évben.

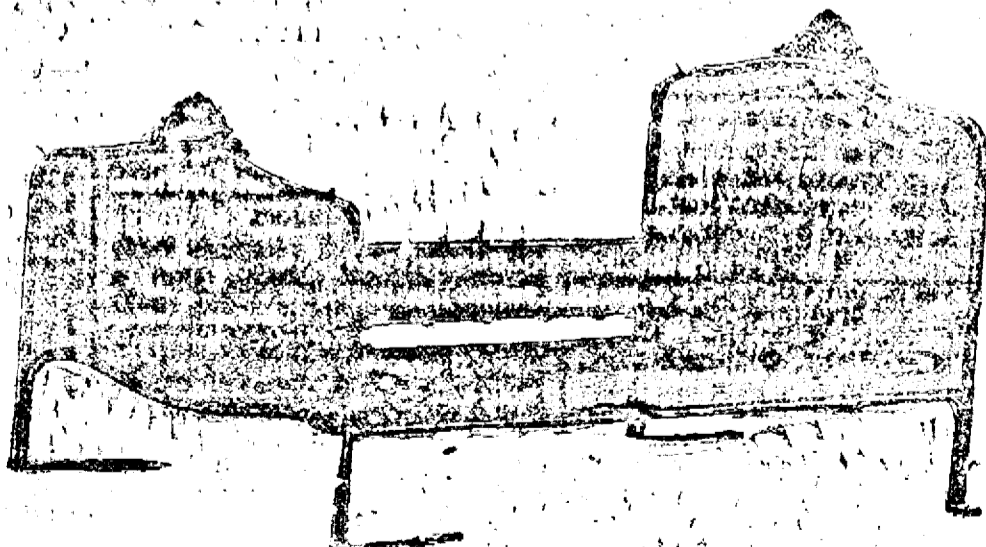
Gyárhelyiség és raktár Aulich L.-utca 14.
Gyári telefon 423.

Képes árjegyzéket kívánatra díj- és bérmentve küldünk.

Szíves megrendeléseket kér, tisztelettel: 3516

Fleischer Testvérek

vas- és rézbutor-gyárosok.

Lakatos és fényező tanoncok felvételnek.

Apró hirdetések.

ELLÁTÁS.

Uri családnál

Jó házi ebédkoszt, hásból kihordva kapható. Értekezni lehet Fajér Gyula fűszerkereskedőnél. 3528

Internat Weissweiler

Wien, IX., Nussdorferstrasse 10/12. Fürstentheim für studierende junge Maenen. Jeder Komfort, günstige Lage. In Verbindung mit allen Schultypen. Beste Referenzen. 2911

OKTATÁS.

Magántanítók

felelősséggel előkészítetnek, összevont vizsgálatokra is I. sz. fininter-nátusban Arad, Chorin Áron-u. 1. (bejárók v. bentlakók.) 3489

ALKALMAZÁST NYER.

Gyors-

és gépirásban jártas gyakornok vagy gyakornoknót keresünk. Cím a kiadóhivatalban. 3538

Német román

nyelvet tökéletesen beszélő pinczelegényt keresek magyarádi szőlőlombé. Jelentkezni Zrínyi-u. 4/a. 3522

Egy ügyes

vegyeskereskedésben jártas segéd, azonnal, vagy szeptember 15-iki belépésre, felvételük. Szinberger Sándornál, Pécska. 3457

ALKALMAZÁST KERES.

2000 kor. ovadékkal

teljesen hadmentes 34 éves, nős, gyermektelen férfi pénzbesszedő, raktárnok, felügyelő, vagy ehhez hasonló állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 3587

Intelligens nő

parohiához vagy nagyobb urházhoz pusztára házvezetőnek ajánlkozik. Cím Zimándi-ut 7. 3509

Egy ügyes mosónő

uri házakhoz ajánlkozik. Sós Józsefné, Aranykéz-utca 15. 3518

7 polgárit végzett

* pénzügyi gyakorlati bíró fiatal ember, pénzügyre gyakorlatul ajánlkozik. Cím a kiadóhivatalban. 3521

Ovadékkal

bíró 48 éves hadmentes egyén, aki négy nyelvet beszél felügyelői, pénztárosi vagy ehhez hasonló állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 3494

Német kisasszony

keres állást gyermekek mellé. Mauthner Lujza, Óvár-utca 1 sz. 2481

Uri házhoz

ajánlkozik intelligens, fiatal leány 1 vagy 2 gyermek mellé, aki a varrást is érti. Szives megkereséseket Ferenc-tér 7. szám alá kérek. 3406

Fehérneme javítást

elfogad Kápolna-u. 3. 3525

INGATLAN.

Eladó

Fácán-utca 6. számú sarokház minden elfogadható árban és egy jól berendezett lakatos műhely, esetleg a szerszámok külön-külön is eladhatók. Értekezni ugyanott. 3518

Eladó ház,

a mai viszonyok mellett is bekebelezett tartozások átvállalásán felül, igen kevés készpénzzel megvehető. Cím a kiadóhivatalban. 2055

LAKÁST KERESNEK.

Erkélyes

négyszobás lakás lehetőleg kerttel, november 1-re kerestetik. Ajánlatok „állandó” jelleggel kiadóba kértnek. 3507

Keresek

szép szobát teljes ellátással, lehetőleg német családnál. Címet a kiadóba kérek. 3531

KIADÓ LAKÁS.

Legmodernebb

kényelemmel berendezett 3 szobás erkélyes I. em. lakás novemberre kiadó. Lakásnyilvántartási Iroda, Deák Ferenc-u. 8. Telefon 816. sz. 3529

Teljesen berendezett

modern, légfűtéses, háromszobás lakás kiadó. Megtekinthető délelőtt Apponyi-ut 8. I. 8. 3527

Egy

szépen berendezett szoba uri házaspárnak, esetleg konyha használatával kiadó. Csernovits Péter-utca 9. szám. 3584

Raktárak is alkalmas

boros pince kiadó, József főherceg-ut 19. szám alatt. Ugyanott két üres szobából álló emeleti udvari garzon lakás is kiadó, melyből az egyik szoba esetleg konyhává átalakítható. 3505

Magán ház,

kerti lakás, 3 szoba hozzátartozóval, november 1-sőre kiadó Koszoru-utca 39. sz. 3510

2 szobás

utcai lakás fürdőszobával novemberre kiadó, Péter-utca 2/c. Szerbtemplom közelében, Kreiniker Sándornál. 3508

Új házban

egy modern utcai kétszobás lakás olcsón azonnal kiadó. Cím a kiadóba. 3517

Azonnal kiadó

Petőfi-utca 8. Erzsébet-körut részén I. emelet ajtó 8. két egymásbanyúló különbejárattal butorozott utcai szoba. 3524

2 szobás utcai lakás

előszobával, november 1-re Flórián-utca 7/a. szám alatt kiadó. 3184

Egy háromszobás

utcai lakás II. emeleten minden mellékhelyiséggel november 1-sejétől intányos árban kiadó. Bővebbet Batthyány u. 32. sz. Kohn bádogos íródjában. 3532

Két 3 szobás

lakás fürdőszobával és villanyvilágítással azonnal kiadó Teleky-utca 24. sz. 3528

Modern

négyszoba, előszobából álló parkettázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőházból külön bejárat) villany, gázberendezéssel, Török I.-u. 1/b. új házban november 1-ére kiadó. 2647

Kiadó!

elegánsan butorozott 2 szobás lakás, fürdőszoba (gázkályhával), esetleg konyhaszámáttal is. Értekezni 1/2-től 1/4-ig Könyök-utca 6. sz., földszint 5. 3561

3-4 és 5 szobás lakások

ujjonnan festve, minden hozzátartozó kényelmes mellékhelyiséggel, irodának is alkalmas, azonnalra kiadó Hasszinger-u. 5. Ugyanott több pince raktárnak kiadó. 3081

5 szobás utcai

elsőemeleti lakás szép fekvésű új házban és egy 3 szobás másodemeleti udvari lakás minden komforttal és mellékhelyiségekkel együtt, azonnal Petőfi-utca 10. szám alatt kiadó. Bővebbet a ház-mesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

2 darab

70 hl.-es boros hordó a világosi hegyen eladó. Címet a kiadóhivatalba kértnek. 3511

Pálmák

törpe narancs, dísznövények eladók Koszoru utca 3. 3506

Eladó

használt hordók, 3 drb. cca 75 hektós tiszta boros hordó, továbbá pálmák és boros hordók minden nagyságban. Kőrösvölgyi Pálhár-raktár Lloyd palota. 3515

Szobagőztűrdő-

készülék, majdnem új, eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3512

Ebédlő

és konyhaberendezés eladó. Kapa-utca 46. sz. 3530

Málnaszörp

legjobb minőségben kapható Färber Lajos fűszerkereskedésében. 3075

Burgonya

válogatott, prima minőségű kapható kg.-ként 12 fillér árban Dr. Kráitz Lajos gazdaságában, Pankota. 3497

Citrom

olcsóbb mint a piac, legfinomabb körtét, szőlőt és más gyümölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt épület. 3885

Új és használt

iskolakönyvek Pichler Sándor könyv- és papírkereskedésében. Szabadság-tér 1. Telefon 308. 781

Kék mák

idei termés, kapható Färber Lajos fűszerkereskedésében. 3498

Lack

1 pátos cipő párja K 8, bársony pátos K 8, chawro 1 pátos K 11, bársony fűzős regatta K 11, bársony gombos regatta K 11, lack 1915. divat, 1/2, Tango K 10. Cipő Tőzsde, Apolló mosi mellett. 3405

Motorkorépár

2 H. P. erős, teljesen jókarban, eladó. Megtekinthető Thökölly Imre-utca 3. 3854

Boszniai szilvain

kapható Färber Lajos fűszerkereskedésében. 3392

Egy jókarban

levő kerékpár eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3475

Egy nagy

Singer szabó varrógép eladó. — Lahner-utca 1. sz. 3498

Veszek

uraktól levetett férfi ruhát, utazó városi bundát, valamint használt butorokat a legmagasabb árban. Bleier Ignác, Szent Pál utca 12. 3085

ÜZLETEK.

A Magyar- és

Csiky Gergely-utca sarkán épült új házban, régi korlátlan italmérés-sel üzlethelyiségek vendéglőnek, esetleg fűszer- és vendéglőnek, vagy kávéháznak november 1-re kiadó. Esetleg házzal együtt eladó. Bővebbet Reich Gyula fűszer és vegyeskereskedésében, Gyár-utca 1 szám. 3228

Eladó

egy jófalkalmu vendéglő. Cím a kiadóhivatalban. 3526

38 év óta fennálló

jóforgalmu vegyeskereskedés koros-mával, betegség miatt kiadó, Vargassy Lajos-u. 54. sz. alatt. Bővebbet ugyanott a tulajdonosnál. 3457

Egy jömenetelti

iparvállalat gépekkel felszerelve, nagy munkakörrel, a befektetett tőkét egy év alatt ki lehet keresni, betegség miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3514

Keresek

egy élelmiszer vagy kisebb fűszer üzletet, megvételre. Megkeresések „Forgalmas” jellegre, a kiadóhivatalba kértnek. 3482

Egy jömenetelti vendéglő

a vasút közelében, kiadó. Bővebbet Kaufmann Lajos és társa sör-raktárában, Boros Bent-tér 21. 3498

KÜLÖNFÉLE.

Ellenőrző pénztárakat

és írógépeket jótállás mellett javít Schmotzer és Bodnár műszeresek. Perényi-utca 6. Telefon 888. Ugyanott előrendül üzem-kellékek raktáron. 3175